

Protocol voor zwervkatprojecten

Protocol voor het opzetten, uitvoeren en evalueren
van een zwervkatproject

In opdracht van:

Dierenbescherming
Afdeling Leeuwarden

Geschreven door:

Patrick den Ouden
Cristine Rotgans
Marye Smeenk

Hogeschool
**VAN HALL
LARENSTEIN**

ONDERDEEL VAN WAGeningen UR

Protocol voor zwurfkatprojecten

Protocol voor het opzetten, uitvoeren en evalueren van een zwurfkatproject

Bij het opzetten, uitvoeren en evalueren van een zwurfkatproject komen vele aspecten kijken. Dit protocol is een leidraad voor met name de managementgerichte aspecten van een zwurfkatproject.

Opdrachtgever: K.E. de Mik en J. C. Pietersma
Dierenbescherming Afdeling Leeuwarden
Kalverdijkje 76-1
8924 JJ Leeuwarden

Auteurs: P.C.J.P den Ouden
C.T. Rotgans
M. Smeenk

Begeleidende docenten: C. Verheijen
E.M. Vogelzang

Opleiding: Diermanagement
Van Hall/ Larenstein
Agora 1
8943 CJ Leeuwarden

Leeuwarden, mei 2006

Trefwoorden: zwurfkatproject, communicatie, personeelsbeleid, financiën, vangen, opvang, medisch, ethiek, uitzetten, nacontrole

Projectnummer: 364107

Fotoverantwoording omslag: de foto van het kitten is een Adobe bridge stock foto, de drie zwurfkatopvang foto's zijn eigendom van de auteurs en gemaakt in de zwurfkatopvang in Rotterdam en Maastricht.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Communicatie	5
1.1 Communicatie binnen de werkgroep.....	5
1.2 Communicatie naar stakeholders	6
1.3 Omgaan met negatieve reacties	9
2. Personeel	10
3. Financieel management	12
4. Vangen	14
5. Opvang	16
6. Medisch	17
6.1 Preventieve behandelingen	17
6.2 Castratie	17
6.3 Identificatie	18
6.4 Euthanasie	18
7. Ethiek	19
8. Uitzetten en nacontrole	20
9. Aandachtspuntenlijst	21

Bijlagen

Bijlage I: Beleid van de landelijke Dierenbescherming t.a.v. het vangen, castreren en uitzetten van verwilderde zwurfkatten;

Bijlage II: Voorbeeld informatiebrief voor bewoners;

Bijlage III: Gespreks- en aandachtspunten voor een eerste samenwerkingsbijeenkomst met dierenartsen;

Bijlage IV: Voorbeeldcontract voor melders;

Bijlage V: Voorbeeldcontract voor vrijwilligers;

Bijlage VI: Voorbeeldcontract voor gastgezinnen;

Bijlage VII: Voorbeeld uitzetonthefing;

Bijlage VIII: Voorbeeldcontract voor buitenhuizen.

Inleiding

Naast gewone huiskatten leven er in Nederland ook verwilderde zwervkatten. Deze katten zijn op straat geboren of leven al gedurende langere tijd buiten. Vaak leven groepen verwilderde zwervkatten in de buurt van bebouwing. Hierdoor hebben mense zeker bij grotere aantallen katten, overlast van deze katten. Grote groepen katten veroorzaken namelijk op den duur geluids- en/of stankoverlast. Tevens kan bij een te grote populatie zwervkatten het welzijn van de individuele kat aangetast worden door een verhoogde kans op ziekte of verwonding.

Om de overlast van deze groep dieren te beperken is het belangrijk dat katten niet ongecastreerd op straat blijven zwerven. De meest effectieve en diervriendelijke methode om toename van deze dieren te voorkomen en de overlast te bestrijden is de TNR methode. TNR staat voor *Trap, Neuter and Return*, oftewel voor vangen, steriel maken en terugplaatsen.

Het op deze manier terugdringen van verwilderde zwervkatten is arbeidsintensief en gespecialiseerd werk. Verwilderde zwervkatten vallen daarom momenteel ook vaak tussen wal en schip en asielen weten vaak niet goed wat ze met deze dieren aanmoeten. Dit protocol is bedoeld als leidraad tijdens het opzetten, uitvoeren en evalueren van een project dat gericht is op het terugdringen van verwilderde zwervkatpopulaties. In het protocol zijn voornamelijk de managementaspecten, zoals bijvoorbeeld communicatie en personeelsbeleid, van een zwervkatproject beschreven. Voor de meer katgerichte aspecten van een zwervkatproject is er al het handboek voor zwervkatten- en kittenopvang van de landelijke Dierenbescherming beschikbaar. Dit handboek met aanvullende cd-rom is aan te vragen bij het bureau van de landelijke Dierenbescherming.

Het protocol is gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoeksverslag: 'Kattenproblematiek in de Leeuwarder wijk Heechterp'. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Dierenbescherming Afdeling Leeuwarden. Er is onderzoek gedaan naar de behoefte aan een castratieactie voor huiskatten en naar het opzetten van een castratieproject voor huis- en/of zwervkatten. In het onderzoeksverslag worden dezelfde aspecten met betrekking tot het opzetten van een zwervkatproject besproken die ook in dit protocol worden behandeld. Deze aspecten zijn tijdens het onderzoek zowel in de praktijk als in de literatuur bekeken en deze resultaten zijn onderling vergeleken. Het onderzoeksverslag kan als naslagwerk naast dit protocol worden gebruikt om zowel de praktijksituatie als de theoretische situatie na te gaan. De literatuurbronnen die voor het onderzoek en indirect ook voor dit protocol zijn gebruikt, zijn opgenomen in de literatuurlijst van het onderzoeksverslag. Het is de bedoeling dat het protocol in praktijk direct toepasbaar is. Het protocol kan als handig hulpmiddel gebruikt worden, door afdelingen die een zwervkatproject willen opzetten.

1. Communicatie

Communicatie is voor elke organisatie belangrijk en dus ook voor een zwerfkatproject. Communicatie is op te splitsen in interne communicatie binnen het project en externe communicatie naar externe publieksgroepen.

1.1 Communicatie binnen de werkgroep

Medewerkers zijn van levensbelang voor een organisatie en dus ook voor een zwerfkatproject. Medewerkers bepalen de uitstraling naar buiten en zijn het hart en de ziel van een organisatie. Om als organisatie goed te kunnen functioneren is het dan ook belangrijk om de medewerkers tevreden te houden en te motiveren.

Een eerst goede stap in het zorgen voor een goede communicatie binnen de werkgroep is het goed vertalen van het beleid van de werkgroep naar de medewerkers. De medewerkers moeten achter dit beleid staan om het goed te kunnen uitvoeren.

Een tweede stap is het formuleren van doelstellingen voor het zwerfkatproject. Voorbeelden van mogelijke doelstellingen:

- Binnen een jaar een duidelijk beeld krijgen van de zwerfkatspopulaties die in de regio leven;
- Binnen tien jaar een stagnatie of afname van het aantal verwilderde zwervkatten in de regio;
- Vanaf de start van het project gestructureerde communicatie naar externe publieksgroepen;
- Binnen een jaar na start van de lobby een financiële toezegging van de gemeente.

Als derde worden de interne communicatiemiddelen vastgesteld. Het meest gebruikte communicatiemiddel is de bijeenkomst. Andere mogelijkheden zijn:

- Functioneringsgesprekken;
- Vergaderingen;
- Workshops.

De vierde stap is het vaststellen van verantwoordelijkheden. Binnen een zwerfkatproject is minstens één coördinator, die belangrijke beslissingen neemt en de medewerkers aanstuurt in dienst. Deze coördinator is vaak in betaalde dienst van de werkgroep. Het komt de professionaliteit ten goede als er een aantal gespecialiseerde vrijwilligers in dienst zijn. Hierbij kan voornamelijk gedacht worden aan een communicatiemedewerker en een vrijwilliger voor het werven van fondsen, donateurs en sponsors.

Als vijfde kan er gewerkt worden aan het motiveren van de vrijwilligers.

Mogelijkheden om de motivatie van vrijwilligers te vergroten zijn:

- Vrijwilligers bij alle aspecten van het project te betrekken;
- Alle vrijwilligers inspraak geven en hun meningen waarderen;
- Een duidelijke communicatiestructuur waardoor een medewerker weet waar hij/zij aan toe is.

Als laatste stap moet de werkzaamheid van de interne communicatie geëvalueerd worden. Door vroegtijdig misverstanden en communicatieknelpunten te achterhalen kunnen deze in een vroeg stadium aangepakt worden. Tijdens de evaluatie wordt de werkzaamheid van de interne communicatie beoordeeld en wordt er bekeken of de medewerkers tevreden en gemotiveerd zijn.

1.2 Communicatie naar stakeholders

Naast het werken aan een goede interne communicatie moet een zwervkatproject zich ook bezig houden met externe communicatie. De zwervkatprojecten hebben te maken met verschillende externe publieksgroepen. Deze externe partijen worden ook wel stakeholders genoemd.

De stakeholders waar een zwervkatwerkgroep mee te maken heeft zijn:

- Overheidsinstanties;
- Regionale afdeling van de Dierenbescherming, dierenasiel en dierenambulance;
- Landelijk bureau van de Dierenbescherming;
- Burgers;
- Meewerkende dierenartsen;
- Andere zwervkatprojecten;
- De media;
- Personen die een kitten bij de werkgroep willen aanschaffen;
- Donateurs, fondsen en sponsors.

Overheidsinstanties

Over het overtuigen van de gemeente om het project te steunen staan in het handboek voor zwervkatten en kittenopvang van de landelijke Dierenbescherming een aantal goede tips.

Bij opstellen van communicatiedoelstellingen voor de communicatie met de gemeente kan gedacht worden in termen van weten, vinden en doen.

Mogelijke communicatiedoelstellingen voor de gemeente zijn:

- Binnen twee maanden weet de gemeente wat het zwervkatproject precies inhoudt;
- Binnen zes maanden vindt de gemeente dat het zwervkattenproject problemen oplost, die eigenlijk onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen;
- Binnen een jaar doet de gemeente toezegging dat deze een bijdrage gaat leveren aan het project.

Dit is in theorie gemakkelijk gezegd, maar om dit te bereiken dient de werkgroep veel tijd en energie te steken in een lobby bij de gemeente.

Met Ministerie van LNV heeft een zwervkatwerkgroep weinig tot geen communicatie. De werkgroep moet aan een aantal wettelijke voorwaarden voldoen om het werk te mogen doen. Doordat dierwelzijn een steeds belangrijker onderwerp wordt op de politieke agenda, zou daar in de toekomst op ingesprongen kunnen worden door de werkgroep. Politieke belangstelling kan de bekendheid van zwervkatprojecten vergroten en politieke steun kan een werkgroep bijstaan in de onderhandeling met de gemeente.

Regionale afdeling van de Dierenbescherming, dierenasiel en dierenambulance

De regionale afdeling van de Dierenbescherming is vaak de oprichter en geldschieter van het zwervkatproject. Het is dan ook belangrijk dat de afdeling op de hoogte gehouden wordt van het reilen en zeilen binnen het project.

Mogelijkheid voor deze informatie-uitwisseling tussen werkgroep en afdeling zijn:

- Dat de coördinator van het zwervkatproject de bestuursvergaderingen van de afdeling bijwoont;
- Een periodieke vergadering tussen coördinator van het zwervkatproject, voorzitter van de afdeling, coördinator van de dierenambulance en beheerder van het asiel.

De periodieke vergadering is in ieder geval aan te raden voor de communicatie tussen de werkgroep, het asiel en de dierenambulance. Er moeten goede afspraken gemaakt worden over de verdeling van verantwoordelijkheden. Het moet voor alle partijen duidelijk zijn welke verantwoordelijkheden onder welk gezag vallen.

Landelijke Dierenbescherming

Communicatie met het landelijke bureau van de Dierenbescherming heeft een aantal doelen:

- Een verplichte kwartaalrapportage moet worden ingediend met cijfers van o.a. het aantal gevangen en gecastreerde katten;
- Het landelijke bureau kan er eventueel voor kiezen de werkgroep financieel bij te staan;
- Het landelijke bureau beschikt voor informatiemateriaal over zwervkatproject dat gebruikt kan worden voor de voorlichting van burgers;
- De landelijke Dierenbescherming heeft een beleid t.a.v. het vangen, castreren en uitzetten van verwilderde zwervkatten dit beleid is opgenomen in *Bijlage I*. Daarnaast beschikt de Dierenbescherming over informatiemateriaal en kennis m.b.t. zwervkatwerkgroepen. De informatie, het beleid en de kennis kunnen gebruikt worden bij het opzetten van de werkgroep en het vaststellen van eigen beleid.

Burgers

Het is aan te raden om klein te beginnen met een nieuw project. Door bij de start van het project nog niet grootscheeps de publiciteit te zoeken blijft het project overzichtelijk. Door bijvoorbeeld in een bepaalde wijk te beginnen kunnen de vrijwilligers rustig praktijkervaring opdoen. Voor eventuele problemen kunnen oplossingen gezocht worden. Als het project eenmaal op kleine schaal goed draait kan ervoor gekozen worden om het project geleidelijk uit te breiden en de publiciteit te zoeken.

Communicatiemiddelen die ten opzichte van burgers gebruikt kunnen worden:

- Een informatiebrief die bedoeld is voor de bewoners van bepaalde straten/ buurten waar gevangen gaat worden. Deze brief is bedoeld om de burgers duidelijk te maken wat het project inhoudt. Daarnaast wordt gevraagd of mensen hun huiskat tijdens de vangperiode binnen houden of een bandje om te doen, om zo te voorkomen dat deze gevangen wordt. Een voorbeeld informatiebrief is opgenomen in *Bijlage II*;
- Een informatiebijeenkomst als er veel vragen bij burger over het project en de werkwijze leven;

- Persoonlijke bezoeken en telefoontjes naar de melders en mensen die de katten voeren. Deze personen wordt gevraagd om op een bepaalde plaats te voeren en om eventueel een paar dagen niet te voeren. Ook kan er vaak in de tuin van deze personen gevangen worden;
- De publieke bekendheid kan vergroot worden door met een stand op evenementen te staan en burgers zo informatie over het project te verschaffen. Er kan bijvoorbeeld informatie gegeven worden op de open asiëldag;
- Ook kan ervoor gekozen worden om de (regionale) media te benaderen om zo de bekendheid van de werkgroep te vergroten;
- Tegenwoordig is een website ook een doeltreffend informatiemiddel die mensen kunnen bezoeken op momenten dat ze behoefte aan informatie hebben.

Dierenartsen

Voor de start van het zwervkatproject moeten er afspraken met dierenartsen gemaakt worden die aan het project willen meewerken en waarmee de werkgroep samen zou willen werken. Er zullen duidelijke afspraken gemaakt moeten worden en het opstellen van een dierenartsenrooster is aan te raden. Met een dierenartsenrooster weten de dierenartsen op welke dagen ze verwilderde zwervkatten kunnen verwachten.

Dierenartsen geven vaak op medische handelingen en meestal ook op medicijnen korting. Hierover zal tussen de werkgroep en de dierenartsen onderhandeld moeten worden. Gespreks- en aandachtspunten voor een eerste samenwerkingsbijeenkomst met dierenartsen is opgenomen in *Bijlage III*.

Andere zwervkatprojecten

Informatie-uitwisseling en samenwerking met andere werkgroepen kan heel nuttig zijn. Al bestaande werkgroepen kunnen nieuwe werkgroepen helpen bij de start van het nieuwe project. Nieuwe bevindingen en werkwijzen kunnen uitgewisseld worden. Het zou ook een toegevoegde waarde kunnen hebben om met vrijwilligers van de werkgroep andere projecten te bezoeken. Hierdoor kunnen de vrijwilligers ook onderling ervaringen uitwisselen. Dit kan ook bevorderend werken voor de motivatie van de vrijwilligers.

De media

Bij het inschakelen van de media is het een voordeel om over een medewerker te beschikken die kennis van PR heeft. Deze persoon weet hoe de media het best ingeschakeld kunnen worden en dit geeft ook een professionele uitstraling naar de media toe. Het is verstandig om vanaf het begin van het project de media erbij te betrekken zodat er controle blijft over de informatie die via de media naar buiten gebracht wordt. Wegens de beperkte financiële middelen van werkgroepen is gratis publiciteit de beste optie.

Mogelijkheden hierbij zijn:

- Een artikel in regionale dagbladen;
- Een documentaire op een regionale televisiezender;
- Het geven van interviews;
- Pers uitnodigen op bijvoorbeeld een opendag van het project.

Personen die een kitten aanschaffen

Ten eerst zal er bepaald moeten worden of de gesocialiseerde kittens via het asiel of door de werkgroep zelf geplaatst gaan worden. Een voordeel van het verkopen van kittens via het asiel is dat veel burgers het asiel makkelijker weten te vinden dan de werkgroep. Als de kittens door het asiel worden verkocht, moeten tussen het asiel en de werkgroep afspraken worden gemaakt over de verdeling van de inkomsten van de verkoop van deze kittens. Voor de verkoop van de kittens kunnen dezelfde contracten worden gebruikt die het asiel voor de verkoop van de (huis)kittens in gebruik heeft. Bij de verkoop van kittens kan gelijk informatie gegeven worden over verantwoord huisdierbezit. Het is aan te raden om de kosten voor de castratie van de kat bij de kittenprijs in te rekenen. Op deze manier betalen mensen bij aanschaf van de kitten al voor de castratie. Hierdoor worden mensen extra gestimuleerd om hun kat te laten castreren zodra het dier de goede leeftijd heeft bereikt.

Donateurs, fondsen en sponsors

Deze stakeholders zijn belangrijk voor het binnenhalen van geld en goederen. Meer over het werven en vasthouden van de steun van donateurs, fondsen en sponsors wordt beschreven in *Hoofdstuk 3* over financieel management.

1.3 Omgaan met negatieve reacties

Naast leuke reacties zullen de medewerkers van de werkgroep ook vaak te maken krijgen met onbegrip en negatieve reacties. Bij het overtuigen van burgers is het vooral belangrijk de aandacht te richten op de voordelen die de actie de bewoners biedt.

Deze voordelen zijn o.a.

- Als de katten gecastreerd zijn, kan de groep zich niet uitbreiden;
- Gecastreerde katten zijn rustiger;
- Gecastreerde katten vechten niet of minder;
- Gecastreerde katten maken minder lawaai.

Daarnaast kan worden uitgelegd dat, als de katten worden weggehaald en niet worden teruggeplaatst, er een vacuümeffect optreedt. Dit betekent dat er nieuwe ongecastreerde verwilderde zwervkatten voor de gevangen katten in de plaats komen en de overlast voor de burgers van vooraf aan begint. Met deze argumenten kan geprobeerd worden mensen te overtuigen van het nut van de actie.

Als personen toch negatief blijven ten opzichte van de werkwijze en de katten na castratie niet teruggeplaatst willen zien, kan ervoor gekozen worden de katten niet te gaan vangen en hopen dat de personen hun mening bijstellen. Het is belangrijk niet te zwichten voor negatieve reacties, omdat de hoeveelheid negatieve reacties dan in hoeveelheid en intensiteit toeneemt. Er is dan echter wel een duidelijk signaal afgegeven dat de werkgroep niet te manipuleren is en de katten gewoon op de vanglocatie weer worden uitgezet.

Om ervoor te zorgen dat melders tijdens het terugplaatsen niet moeilijk gaan doen, kan er gewerkt worden met meldercontracten. In dit contract staat dat de melder toestemt met het terugplaatsen van de katten op de vanglocatie zodra de dieren hersteld zijn van de castratie. Een voorbeeld contract is te vinden in *Bijlage IV*.

2. Personeel

Voor de continuïteit binnen een zwervkatwerkgroep is het aan te raden dat er een betaalde coördinator aangetrokken wordt. Op lange termijn kan deze ervoor zorgen dat de zwervkatwerkgroep zich ontwikkelt tot een goed lopende organisatie.

Daarnaast is het erg belangrijk om goede vrijwilligers aan te trekken. Dit is waarschijnlijk de lastigste taak bij het opzetten van een zwervkatwerkgroep. Vrijwilligers kunnen worden aangetrokken door het plaatsen van advertenties in de verschillende media. Hierbij is het plaatselijke dierenbeschermingsblad waarschijnlijk het beste middel om aan goed gemotiveerde vrijwilligers te komen. In een advertentie voor vrijwilligers moeten de uitdagingen van het werk worden benadrukt. Ook moeten er functie-eisen bij staan, zodat iemand het gevoel kan krijgen dat de functie op zijn/ haar lijf geschreven is. Een ander methode om aan vrijwilligers te komen is een zogenaamde "snuffelstage". Dit is een periode waarin iemand vrijblijvend met een vrijwilliger meeloopt. Op deze manier kunnen potentiële nieuwe vrijwilligers aangetrokken worden.

Bij het intakegesprek met potentiële vrijwilligers is het belangrijk om naast de beschrijving van de werkzaamheden ook te benadrukken dat het geen huis-tuin-keuken katten zijn waar men mee te maken krijgt. Mensen kunnen soms een te geromantiseerd beeld hebben van de werkzaamheden. Door dit in een vroegtijdig stadium aan te geven kan men de vrijwilligers die een verkeerd beeld van het werk hebben er vroeg uitpikken.

Na het intakegesprek is het verstandig om de nieuwe vrijwilligers een periode van 1 tot 2 maanden mee te laten lopen met een ervaren iemand. Hierdoor leren de nieuwe vrijwilligers de kneepjes van het vak kennen en weten ze of ze het werk leuk vinden. Na deze proefperiode kunnen in overleg met de nieuwe vrijwilliger verder afspraken gemaakt worden.

Voor het zo goed mogelijk functioneren van de werkgroep is het belangrijk dat er een handleiding beschikbaar is voor alle vrijwilligers waar de werkzaamheden in worden beschreven. Nieuwe vrijwilligers krijgen door deze handleiding een goed beeld van het werk en veel vragen kunnen door de handleiding vooraf al beantwoord worden. Voor de ervaren vrijwilliger kan een handleiding fungeren als een soort steunpilaar om op terug te vallen als men bijvoorbeeld bevestiging nodig heeft.

Een andere mogelijkheid om de kennis van de vrijwilligers op peil te houden is het organiseren van lezingen of workshops. Deze bijeenkomsten kunnen bijvoorbeeld worden georganiseerd als er meerdere nieuwe vrijwilligers zijn, als blijkt dat er onduidelijkheid is bij de vrijwilligers over bepaalde aspecten of als er nieuwe bevindingen zijn met betrekking tot verwilderde zwervkatten.

Aangezien vrijwilligers geen vergoeding krijgen voor hun werk is het belangrijk dat ze wel voldoening uit het werk krijgen om de vrijwilligers voor langere termijn te kunnen behouden. Het uitspreken van waardering en het geven van complimenten kan een grote positieve invloed hebben op de vrijwilligers.

Het is goed om een aantal regels aan de vrijwilligers op te leggen. Zoals het aantal dagen of dagdelen dat gewerkt wordt. Het zelf zorgen voor vervanging als men zich niet op tijd afmeldt. Deze regels zorgen ervoor dat de werkgroep op de vrijwilligers kan bouwen en een goede en betrouwbare planning kan maken.

Bij het maken van werkroosters is het aan te bevelen om ook rekening te houden met uitval van vrijwilligers. Op het moment dat er iemand uitvalt, moet deze plek opgevangen worden door iemand anders. Het opvangen van uitvallende vrijwilligers is vooral belangrijk bij vangacties. Als lege plekken in het rooster niet opgevuld worden, kunnen in sommige gevallen vangacties niet doorgaan. Dit geeft een onprofessioneel beeld richting de melders en de omwonenden.

Het werken met contracten voor vrijwilligers en gastgezinnen draagt bij aan het professionaliseren van de organisatie. Voorbeelden van deze contracten zijn te vinden in *Bijlagen V en VI*.

Aangezien vrijwilligers in principe nooit aan de katten komen is het gevaar voor een zoönose¹ niet erg groot. Het dragen van latex handschoenen en hygiënisch werken is voldoende om de kans op infectie zo klein mogelijk te houden. Het halen van een tetanusprik is wel aan te bevelen om alle risico's uit te sluiten.

¹ Zoönose: infectieziekte van een dier dat op een mens over kan gaan

3. Financieel management

Voor het financieren van zwervkatwerkgroepen is men meestal afhankelijk van het eigen kapitaal. Als de dierenbeschermingsafdeling zelf niet kapitaalkrchtig genoeg is voor het opzetten van een vangactie dan kan er bij het landelijke bureau een bijdrage gevraagd worden.

Andere mogelijkheden om aan financiële middelen te komen is via het werven van donateurs, fondsen of sponsors. Hierbij valt te denken aan:

- Particuliere donaties;
- Een bijdrage van fondsen;
- Sponsoring door bedrijven;
- Bijdrage melder;
- Bijdrage van de gemeente en/ of woningbouwvereniging.

Particuliere donaties

Er zijn verschillende manieren om financiële middelen te werven bij burgers. Hierbij valt te denken aan:

- Lidmaatschappen;
- Nalatenschappen;
- Collectes;
- Verkoop van producten.

Een bijdrage van fondsen

Ook het benaderen van fondsen voor een bijdrage is mogelijk. Fondsen zijn charitatieve instellingen die op bepaalde terreinen financiële steun verlenen. Er zijn fondsen die dieren als doelgroep hebben.

Sponsoring door bedrijven

Bedrijven kunnen er voor kiezen om de werkgroep financieel te sponsoren, om kortingen te verlenen of om goederen te schenken.

Bij sponsoring door bedrijven kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- Een korting bij de dierenarts;
- Gratis bedrukking van de auto's van de werkgroep;
- De gratis verstrekking van voer door een leverancier.

Bij sponsoring wordt er vaak met een tegenprestatie gewerkt. Mogelijke tegenprestaties die de werkgroep kan leveren zijn:

- De werkgroep kan beperkte reclame voor het sponsorende bedrijf maken;
- Een bedrijf wat de werkgroep sponsort kan een artikel over de sponsoring in eigen publicaties opnemen.

Bijdrage melder

Het is ook een mogelijkheid om een vaste bijdrage te vragen aan degene die de overlast meldt. De melder wil graag van de overlast af, dus is de kans groot dat men wel een bijdrage wil doen. Een verplichte bijdrage kan leiden tot wrevel ten opzichte van de Dierenbescherming en verwilderde zwurfkatten. Het is daarom verstandiger om de financiën middelen elders te verkrijgen.

Bijdrage van de gemeente en/ of woningbouwvereniging

Voor een bijdrage kan er ook aangeklopt worden bij de gemeente. Wettelijk gezien vallen verwilderde zwurfkatten onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Gemeenten zijn echter erg terughoudend met het geven van een bijdrage. Verstandig is om zo vroeg mogelijk met de gemeente om de tafel te gaan zitten om te kijken wat de gemeente kan en wil bijdragen. Standpunten om een gemeente te overtuigen kunnen zijn:

- Minder geluidsoverlast;
- Minder aangereden dieren;
- Geen verdere toename van het aantal verwilderde zwurfkatten;
- Op lange termijn minder loslopende katten waardoor het stadsbeeld verbetert.

Ook is het mogelijk om een bijdrage te vragen aan een woningbouwvereniging. Aangezien sommige gebouwen en terreinen onder de verantwoordelijkheid van een woningbouwvereniging vallen, vallen de verwilderde zwurfkatten op dat terrein daar ook onder.

4. Vangen

Het vangen van katten kan het beste gebeuren via het TNR principe. Hierbij worden de katten gevangen, geneutraliseerd en daarna weer uitgezet op de vangplek. In principe kan het hele jaar door gevangen worden. In de lente en zomer zijn wel meer meldingen van verwilderde zwervkatten dus deze periode is wel drukker. In de lente en zomer is het gevaar dat lacterende poezen gevangen worden. Meestal wordt het pas opgemerkt dat een poes lacterende is als de kat al op de operatietafel ligt. Als er een lacterende kat aangetroffen wordt, moet de omgeving van de vangplek direct afgezocht worden naar de kittens. Mochten deze niet gevonden worden, dan moet de poes na castratie onmiddellijk uitgezet worden. Anders is de kans dat de kittens omkomen van de honger erg groot.

Voor het vangen van verwilderde zwervkatten is geen ontheffing vereist aangezien het geen beschermde inheemse soort betreft. Bij het vangen moet wel aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Het vangen van verwilderde zwervkatten is slechts toegestaan in stedelijk gebied, rond bebouwing van minimaal 10 huizen, op het terrein van asielzoekerscentra en op campings en andere recreatiegebieden. (beleid van de Dierenbescherming)

Voor het uitzetten van verwilderde zwervkatten is een uitzetonthefing vereist (Flora en Faunawet, artikel 14, eerste lid) zoals te zien in *Bijlage VII*. De ontheffing is verleend door het Ministerie van LNV. Deze ontheffing is persoonsgebonden en moet dus voor elke vrijwilliger aangevraagd worden. De werkgroep kan de ontheffingen aanvragen bij het Landelijk Bureau van de Dierenbescherming.

Voor het vangen wordt een kastval gebruikt die automatisch dichtklapt als er een kat in loopt. De meest gangbare is een kastval van het merk *Corton*. Bij de aanschaf van een kastval is het goed om op een aantal punten te letten:

- Gevoeligheid, bij welk gewicht valt de schuif dicht. Dit is belangrijk voor bijvoorbeeld het vangen van wilde kittens;
- Staartuitsparing, er zijn kastvallen waar aan de onderkant van de schuif die dicht valt een uitsparing zit voor de staart. Hierdoor kan de staart van de kat niet vast komen te zitten of verwond worden als de schuif dichtvalt.

Naast een kastval zijn er nog andere hulpmiddelen nodig bij een vangactie:

- Zaklamp omdat er vaak in de avonden gevangen wordt;
- Een herkenbare jas, zodat burgers duidelijk zien dat de vrijwilliger voor de dierenbescherming werkt;
- Lokmiddel om de katten de val in te lokken;
- Blikopener blikjes kattenvoer te openen;
- Een donkere doek om kastval na vangst af te schermen om de kat rustiger te laten worden;
- Minimaal twee vervoersboxen om de katten ter plaatse over te kunnen zetten en de kastval eventueel opnieuw te plaatsen;
- Schoonmaakmiddel om de val na gebruik te reinigen;
- Auto om de katten naar de opvang of de dierenarts te vervoeren.

Bij een vangactie dienen goede afspraken gemaakt te worden met de omwonenden. In het speciaal de mensen die de populatie van voer voorzien. De katten mogen op de dag dat ze gevangen worden en het liefst de dag of twee dagen ervoor niet gevoerd worden, zodat ze erg hongerig zijn.

De kastval kan het beste geplaatst worden op de plaats waar de katten normaal hun voer krijgen. Het plaatsen van de kastval op een voor de kat beschutte plaats, zoals onder bosjes of langs een muur is bevorderlijk voor het succes van de vangactie. Als de kans bestaat dat een gevangen kat niet meteen uit de kastval gehaald kan worden moet degene die de kastval in de gaten houdt na vangst een deken over de kooi doen zodat stress geminimaliseerd wordt. Als het dier lang in de val moet zitten, moet de val ook beschermd worden tegen weersinvloeden.

Het kan gebeuren dat er andere diersoorten dan katten de kastval inlopen. Dit is niet te voorkomen en de beste oplossing is om het dier zo snel mogelijk te bevrijden. Een gevangen kat die luid miauwt, kan vrijgelaten worden omdat dit een huiskat betreft. Een verwilderde zwervkat zal contact vermijden en zich terugtrekken.

Het aantal kastvallen dat geplaatst wordt op een vangplaats kan variëren. De toegevoegde waarde die meerdere kastvallen op een plek heeft is dat de populatie eerder weggevangen is. Verdere voordelen hiervan zijn dat katten geen twee keer gevangen worden en dat de katten ook allemaal tegelijk weer uitgezet kunnen worden. Hierdoor blijft de hiërarchie in de groep gelijk.

Kastvallen zijn gewilde objecten om te stelen. Daarom moeten kastvallen die op een plek komen te staan waar geen permanent toezicht is, vastgezet worden. Het is echter aan te raden om de val(len) niet onbeheerd op openbaar terrein te plaatsen, omdat de kans op vandalisme of sabotage groot is. Het is beter om de val(len) aan een ketting in de (afgesloten) tuin van de melder te plaatsen of anders moeten de vrijwilligers de val(len) vanuit de auto in de gaten houden.

Om het welzijn van de kat te garanderen is het wenselijk dat de kastval zo vaak mogelijk gecontroleerd wordt. Als er een kat in zit, dan kan men de kat laten overlopen naar een vervoersbox. Omdat de kastval open is en een vervoersbox aan alle kanten gesloten is, zal de kat dit een veilige plek vinden en redelijk gemakkelijk overlopen. Als er twee katten samen in een kastval zitten, dan kan eerst geprobeerd worden om de katten omstebeurt naar een vervoersbox te laten overlopen. Mocht dit niet lukken, dan kunnen de katten gezamenlijk in de kastval of in één vervoersbox meegenomen worden.

Om de veiligheid van de vangers te waarborgen, is het verstandig dat men in tweetallen werkt. De werktijden zullen meestal in het donker zijn en voornamelijk in achterstandswijken. Door de negatieve houding die sommige mensen hebben tegen de dierenbescherming of tegen het vangen van dieren op zich, kunnen er gevaarlijke situaties ontstaan. Ook is het werken in tweetallen voor de vrijwilligers zelf ook leuker waardoor de organisatie ze langer vast kan houden.

5. Opvang

Een opvang voor verwilderde zwurfkatten dient te voldoen aan het honden- en kattenbesluit. De beheerder van deze opvang dient in bezit te zijn van een bewijs van vakbekwaamheid.

Verder dient een opvang die meer dan 20 katten per jaar in bewaring houdt een UBN nummer te hebben. Dit nummer wordt verstrekt aan een bedrijf dat zich aan het honden- en kattenbesluit moet houden, nadat dit bedrijf zich heeft geregistreerd bij de Stichting Gezondheidsdienst voor Dieren. Een werkgroep met een eigen opvang die meer dan 20 katten per jaar in bewaring houdt dient zich aan te melden bij het Bureau I&R-HKB. Bij de registratie van de opvang zal het UBN nummer worden verstrekt. Als de verwilderde zwurfkatten in het asiel worden opgevangen geldt dit niet omdat het asiel zelf, als het goed is, al bij dit bureau is geregistreerd.

Aan de opvang voor verwilderde zwurfkatten worden andere eisen gesteld dan aan de opvang voor tamme zwurfkatten. De ideale situatie is een aparte locatie voor de opvang van verwilderde zwurfkatten zodat ze niet in aanraking komen met tamme katten. Een hok voor de huisvesting van verwilderde zwurfkatten moet deelbaar zijn in twee stukken. Dit in verband met de veiligheid van het personeel tijdens het schoonmaken. Ook is het verstandig om een draaiplateau te gebruiken voor het voer en water, zodat het hele hok niet opengedaan hoeft te worden voor het geven van water en voer. In het tussenschot kan een uitsparing aangebracht worden waar de opening van een vervoersmand voor past. Als een kat uitgezet moet worden kan men een dag van te voren de vervoersbox voor de uitsparing zetten. Aangezien de vervoersbox van binnen donker is, zal de kat deze 's nachts kiezen als slaapplek. In de ochtend kan dan de vervoersbox afgesloten worden. Hierdoor kan de kat met zo min mogelijk stress overgeplaatst worden.

In de ruimte waar de hokken staan moet een minimale temperatuur van 15 graden zijn, omdat een kat in een hok te weinig beweging heeft om zelf zijn temperatuur op peil te houden. Voor het welzijn van de katten is het goed als ze in het hok een schuilplaats hebben waar ze zich veilig in voelen. Het dimmen van het licht kan de stress verminderen. Als de katten in de opvang zitten moeten zo min mogelijk mensen aanwezigheid zijn om stress te verminderen.

Vanuit wettelijk oogpunt is het verplicht om een aparte ziekenboeg en quarantaine te hebben voor de dieren (Honden- en kattenbesluit, artikel 9 en 10). Aangezien de verwilderde zwurfkatten maar kort in de opvang blijven, kunnen alle dieren in quarantaine gehouden worden. Een aparte quarantaine wordt daardoor overbodig. Een aparte ziekenboeg is echter wel belangrijk om ziekte dieren te kunnen afzonderen.

Om het verspreiden van ziektes te voorkomen binnen de opvang is het creëren van verschillende aparte kamers de beste oplossing. In een kamer worden alleen de dieren gehuisvest die uit een populatie komen. Dieren uit een andere populatie worden in een aparte kamer gehuisvest.

Als er katten gevangen zijn, is het verstandig om ze een etmaal in de opvang te houden voordat ze gecastreerd worden. Door deze tijdspanne aan te houden gaan de katten altijd nuchter onder narcose. Ook kan in de eerste 24 uur dan bekeken worden of de kat gesocialiseerd kan worden of al sociaal is. Als de kat tam blijkt, kan deze naar het asiel overgeplaatst worden. Een socialiseerbare kat kan eventueel naar een gastgezin.

6. Medisch

Het is erg belangrijk om van tevoren goede afspraken te maken over het medisch beleid. Waar ligt de grens van het behandelen van een verwilderde zwervkat. In gevangenschap verblijven is zeer stressvol voor een verwilderde zwervkat. Behandelingen die meerdere weken duren of die regelmatig contact met de kat vereisen zijn niet gewenst. Het is daarom verstandig om in overleg met de dierenarts richtlijnen vast te stellen welke medische actie er in bepaalde gevallen genomen wordt.

6.1 Preventieve behandelingen

Op het moment dat de kat in gevangenschap zit, kunnen er verschillende preventieve medische handelingen verricht worden.

- Ontvlooiën en ontwormen is relatief goedkoop en heeft op korte termijn een gunstige invloed op de gezondheid van de kat;
- Enten van verwilderde zwervkatten is mogelijk. Maar aangezien de katten maar zo kort in gevangenschap zijn, krijgen ze na de eerste enting niet de booster² die zorgt voor een langdurige bescherming. Het effect van een eenmalige enting is op langere termijn daarom ook minimaal. Het is echter wel aan te raden om de katten die in een gebied waar kattenziekte heerst leven, tegen deze ziekte in te enten. Ook zonder herhaling kan dit een gunstig effect hebben op de gezondheid van de kattenpopulatie;
- Het testen op kattenleukemie en kattenaids is erg verstandig om inzicht te krijgen in de gezondheid van de verschillende populaties. Deze test is echter erg duur (meer dan 100 euro). Als de test uitgevoerd wordt, moet er ook een besluit worden genomen wat er gebeurt met positief geteste dieren. Worden ze weer teruggezet of worden ze geëuthaniseerd. In verband met de kans op besmetting van andere katten en ter voorkoming van onnodig lijden door het besmette dier, kan in de meeste gevallen, in overleg met de dierenarts, het beste gekozen worden voor euthanasie.

6.2 Castratie

De leeftijd waarop kittens gecastreerd worden is afhankelijk van de dierenarts. Het is al mogelijk vanaf een leeftijd van 8 weken. Dit heeft een aantal voordelen. Jonge dieren herstellen veel sneller van een operatie. Ook kunnen kittens die niet socialiseerbaar zijn, weer uitgezet worden zonder dat ze op latere leeftijd weer gevangen hoeven te worden. Een nadeel is dat kittens gevoeliger zijn voor de narcose.

Het is verstandig om katten na de castratie nog enkele dagen in gevangenschap te houden zodat zeker is dat ze goed herstellen van de ingreep. Katers zijn na 1 tot 2 dagen meestal voldoende hersteld. Bij poezen is ongeveer 5 dagen hersteltijd aan te bevelen, omdat de castratie van een poes een zwaardere ingreep is dan de castratie van een kater.

² **Booster:** een extra injectie van een vaccin, waardoor een aanwezige bescherming binnen korte tijd wordt versterkt.

6.3 Identificatie

Er zijn twee manieren van identificatie. Bij het eartippen wordt onder narcose een stukje van het oor afgeknipt. Hierdoor kan op grote afstand een al reeds gevangen kat herkend worden. Een nadeel is dat een verwonding aan het oor door bijvoorbeeld vechten voor een eartip aangezien kan worden.

Een tweede mogelijkheid is het inbrengen van een identificatiechip. Deze methode is heel diervriendelijk, maar heeft wel nadelen. Om te zien of een kat een chip heeft, moet de kat eerst gevangen worden. Een tweede nadeel is dat chips slecht leesbaar zijn door de tralies van een kastval heen. Door het metaal en de afstand tot de kat is een chipreader niet altijd in staat om een chip af te lezen. Momenteel heeft de eartip de voorkeur boven de chip omdat een eartip direct zichtbaar is. Een betere, maar ook duurdere, oplossing is de combinatie van een eartip en een chip. De eartip is dan al direct te zien en bij twijfel kan de chip geraadpleegd worden. Ook kunnen er dan meer gegevens over katten worden bijgehouden dan bij alleen een eartip, als bijvoorbeeld de populatie waartoe ze behoren.

6.4 Euthanasie

Het beleid van de Dierenbescherming inzake het euthaniseren van dieren is als volgt; Er moet sprake zijn van onomkeerbare gezondheidsaantasting door ziekte of verwonding, of dat er geen mogelijkheid is tot plaatsing van het dier in een omgeving waar het dier zijn natuurlijk gedrag kan vertonen. Dit beleid is in de praktijk echter niet altijd haalbaar.

Om onenigheid binnen de eigen gelederen te voorkomen, moet er een duidelijk euthanasiebeleid opgesteld worden. Hierin moet duidelijk staan omschreven in welke gevallen er overgegaan wordt tot euthanasie van een kat.

In dit beleid kan bijvoorbeeld opgenomen worden dat een kat die een besmettingsgevaar voor andere katten vormt geëuthaniseerd moet worden om de andere katten in de populatie te beschermen. Ook zal er in het beleid een limiet gesteld moeten worden aan de kosten die voor de behandeling van een kat worden uitgetrokken, omdat dure behandelingen binnen de financiële mogelijkheden van de werkgroep niet haalbaar zijn.

Daarnaast zal er een maximale behandelduur per kat moeten worden vastgesteld, omdat een langdurige behandeling van een verwilderde zwerfkat veel stress voor het dier meebrengt en het welzijn van het dier sterk wordt aangetast.

Een gecompliceerde botbreuk is niet onomkeerbaar, maar de kosten van een operatie zijn hoog en het dier zal lang moeten revalideren. In een dergelijke situatie zal er toch voor gekozen moeten worden om het dier niet te behandelen, maar in te laten slapen.

7. Ethiek

Bij het werken met dieren horen ook ethische dilemma's. Aangezien in de ethiek het eigen gevoel van de mens een grote rol speelt, is het onmogelijk om bij alle beslissingen iedereen tevreden te houden.

Voorafgaande aan de vangacties is het aan te raden om een ethisch beleid op te stellen. Voor het opstellen van dit beleid kan er met alle partijen goed overlegd worden om tot een gezamenlijk standpunt, met betrekking tot de ethische vraagstukken, te komen. Na het nemen van het besluit is het belangrijk om het standpunt te blijven steunen. Richting de buitenwereld moet men als werkgroep een gezamenlijk standpunt uitdragen. Bij nieuwe vrijwilligers is het belangrijk dat deze personen, voordat ze aangenomen worden, eerst bekend worden gemaakt met het beleid. Mocht het beleid niet verenigbaar zijn met hun eigen normen en waarden, dan kunnen ze tijdig afzien van het vrijwilligerswerk.

Voorbeelden van ethische kwesties die in dit beleid kunnen worden opgenomen zijn:

- Het aborteren van zwangere poezen. Laat men de kittens geboren worden of worden de kittens zolang ze niet geboren zijn geaborteerd? En als de kittens geaborteerd worden en er blijkt dat de kittens wel levensvatbaar zijn, worden ze dan geëuthaniseerd of blijven ze in leven?
- Het weghalen van kittens bij de verwilderde moeder. Worden ze weggehaald als ze zelfstandig kunnen eten (4-5 weken) of blijven de kittens tot ze 8 weken oud zijn bij hun moeder? Voor het opgroeien van de kittens en band tussen moeder en jongen, is het goed om ze tot 8 weken te laten zitten. Maar met een leeftijd van 8 weken zijn de kittens een stuk lastiger socialiseerbaar;
- Wordt een moeder met jonge kittens direct gevangen of laat de werkgroep deze dieren buiten tot de kittens de leeftijd hebben bereikt om hun moeder te verlaten;
- Vanaf welke leeftijd worden kittens die niet socialiseerbaar zijn, gecastreerd?
- Ook het euthanasiebeleid kan in het ethisch beleid worden opgenomen.

8. Uitzetten en nacontrole

Als de dieren voldoende hersteld zijn van de castratie, kunnen ze weer uitgezet worden. Dit gebeurt op de plek waar ze gevangen zijn. Alleen indien de vangplek geen veilige leefomgeving is voor een populatie katten door bijvoorbeeld een hele drukke weg, kunnen er alternatieven gezocht worden. Een goed alternatief is het gebruik van buitenhuizen. Dit zijn meestal boerderijen. Een boer kan dan tegen een lage prijs een gecastreerde kat op zijn terrein laten lopen. Dit heeft voor de boer ook voordelen omdat de populatie katten op zijn terrein niet kan uitbreiden. Als een kat naar een buitenhuis gaat moet de kat de eerste 3 weken in een afgesloten ruimte gehuisvest worden waar het dagelijks eten krijgt. Na deze 3 weken is de kat voldoende gehecht aan de omgeving en zal de kat in de buurt van de boerderij blijven wonen. Een contract voor buitenhuizen is opgenomen in *Bijlage VIII*.

Als er katten uitgeplaatst worden op de vangplek of op een buitenhuis dan moet van de melder of eigenaar van het buitenhuis verwacht worden dat zij de katten in de gaten houden. In geval van ziekte van de kat kan de kat gevangen en behandeld worden. Als er meerdere personen de katten voeren, kan ervoor gekozen worden om een roulatieschema op te stellen. De personen geven dan omstebeurt de katten op een vaste plaats eten.

9. Aandachtspuntenlijst

Van de aspecten die in dit protocol beschreven zijn is hieronder een aandachtspuntenlijst opgenomen. Door deze lijst voor de start van het zwervkatproject af te werken worden belangrijke aandachtspunten niet vergeten. Bepaalde punten zouden eventueel samengevoegd kunnen worden.

Communicatie:

- Opstellen van een intern communicatiebeleid

- Plan voor het vertalen van beleid naar vrijwilligers;
- Formuleren van communicatie doelstellingen;
- Vaststellen van communicatiemiddelen;
- Vaststellen van verantwoordelijkheden;
- Plan voor motivatie verhogen van vrijwilligers;
- Plan voor evalueren van interne communicatie.

- Extern communicatie

- Lobbyplan voor de gemeente;
- Afspraken over vergaderingen tussen regionale afdeling van de Dierenbescherming, het dierenasiel, de dierenambulance en de zwervkatwerkgroep;
- Overleg met de landelijke Dierenbescherming over eventuele bijdrage;
- Plan voor het informeren van burgers en pers;
- Bijeenkomst met dierenartsen om afspreken over een eventuele samenwerking te maken;
- Informatie bij andere zwervgroepen inwinnen om informatie uit te wisselen en om eventuele samenwerkingsverbanden aan te gaan;
- Promotieplan voor het project;
- Plan voor de werving en de communicatie met donateurs, fondsen en sponsors;
- Plan voor de omgang met negatieve reacties.

Personeel:

- Plan voor het aantrekken van vrijwilligers;
- Ontwikkeling voor een handleiding met de werkzaamheden voor de vrijwilligers;
- Contracten opstellen voor de vrijwilligers;
- Werkrooster opstellen voor de vrijwilligers;
- Opstellen van hygiëne protocol.

Vangen:

- Aanvragen uitzetontheffingen;
- Aanschaffen en/ of lenen van vangbenodigdheden;
- Protocol voor uitvoering van vangactie;
- Afspraken over bewaking kastvallen.

Opvang:

- Bij eigen opvang inschrijven bij het Bureau I&R-HKB;
- Bij inrichting eigen opvang rekening houden met regels van het HKB;
- Bij opvang in asiel, de huisvesting aanpassen op de verwilderde zwervkatten. Zorgen dat de hokken zo zijn ingericht dat de verzorgers niet met de katten in aanraking komen.

Medisch en ethiek:

- Beslissen welke preventieve behandelingen de katten zullen ondergaan;
- In overleg met de dierenarts bepalen vanaf welke leeftijd katten gecastreerd zullen worden;
- Beslissen op welke manier de katten gemerkt zullen worden;
- Opstellen van een euthanasiebeleid;
- Opstellen van een ethisch beleid.

Uitzetten en nacontrole:

- Werven van buitenhuizen;
- Contract opstellen buitenhuizen;
- Roulatieschema opstellen voor het voeren van de uitgezette katten.

Bijlagen

In de bijlagen is informatie toegevoegd die belangrijk is om in te zien voor het opstarten van een zwervkatwerkgroep. Daarnaast zijn er een aantal voorbeeld documenten opgenomen die gebruikt kunnen worden door de zwervkatwerkgroep of die als voorbeeld gebruikt kunnen worden voor de ontwikkeling van eigen materialen.

De bijlagen die zijn opgenomen:

- Bijlage I: Beleid van de landelijke Dierenbescherming t.a.v. het vangen, castreren en uitzetten van verwilderde zwervkatten;
- Bijlage II: Voorbeeld informatiebrief voor bewoners;
- Bijlage III: Gespreks- en aandachtspunten voor een eerste samenwerkingsbijeenkomst met dierenartsen;
- Bijlage IV: Voorbeeldcontract voor melders;
- Bijlage V: Voorbeeldcontract voor vrijwilligers;
- Bijlage VI: Voorbeeldcontract voor gastgezinnen;
- Bijlage VII: Voorbeeld uitzetonthefing;
- Bijlage VIII: Voorbeeldcontract voor buitenhuizen.

Bijlage I: Beleid van de landelijke Dierenbescherming

BELEID VAN DE DIERENBESCHERMING OVER VERWILDERDE KATTEN

Groep Kennis en Beleid

Bijlagen

In de bijlagen is informatie toegevoegd die belangrijk is om in te zien voor het opstarten van een zwervkatwerkgroep. Daarnaast zijn er een aantal voorbeeld documenten opgenomen die gebruikt kunnen worden door de zwervkatwerkgroep of die als voorbeeld gebruikt kunnen worden voor de ontwikkeling van eigen materialen.

De bijlagen die zijn opgenomen:

- Bijlage I: Beleid van de landelijke Dierenbescherming t.a.v. het vangen, castreren en uitzetten van verwilderde zwervkatten;
- Bijlage II: Voorbeeld informatiebrief voor bewoners;
- Bijlage III: Gespreks- en aandachtspunten voor een eerste samenwerkingsbijeenkomst met dierenartsen;
- Bijlage IV: Voorbeeldcontract voor melders;
- Bijlage V: Voorbeeldcontract voor vrijwilligers;
- Bijlage VI: Voorbeeldcontract voor gastgezinnen;
- Bijlage VII: Voorbeeld uitzetonthefing;
- Bijlage VIII: Voorbeeldcontract voor buitenhuizen.

1. INLEIDING

Op verscheidene plekken in Nederland leven groepen verwilderde katten, die voor de omwonenden overlast veroorzaken. De katten krabben bijvoorbeeld vuilniszakken open en veroorzaken vooral tijdens de paartijd geluids- en stankoverlast (door urineren en sproeien). Katten kunnen zich bij voldoende voedselaanbod snel voortplanten waardoor ook de overlast snel kan toenemen.

In Nederland zijn een 194-tal organisaties actief betrokken te zijn bij de opvang van verwilderde katten en kittens. Het gaat om opvang door afdelingen van de Dierenbescherming, asielen, verwilderde kattenprojecten en permanente opvanginstanties. Deze organisaties vangen jaarlijks zo'n 25.000 katten op. Maar wat is nu precies een zwervkat of een verwilderde kat. Het beleid van de Dierenbescherming zoals dat hier wordt beschreven is gebaseerd op wetenschappelijke gegevens, alsmede op ervaringen uit de praktijk.

1.1. Wat is een verwilderde kat?

Het is onduidelijk wat er precies onder een verwilderde kat moet worden verstaan. In de Flora- en faunawet, de wet die gaat over in het wild levende dieren, is niet gedefinieerd wat wordt verstaan onder verwilderde dieren. Uit de wetsgeschiedenis wordt dit ook niet duidelijk. Als we naar andere wetgeving op dit punt kijken zien we dat het vaak over eigendomsrecht gaat. Het Burgerlijk Wetboek bijvoorbeeld zegt hierover: *De eigenaar van tamme dieren verliest daarvan de eigendom wanneer "zij, nadat ze uit zijn macht zijn gekomen, zijn verwilderd", en dat de eigenaar van andere dieren de eigendom daarvan verliest "wanneer zij de vrijheid verkrijgen en de eigenaar niet terstond beproeft ze weder te vangen of zijn pogingen daartoe staakt."* Het verlies of het niet hebben van eigendom is dus niet afhankelijk van het ontbreken van eigendomstekens (tatoeage, halsband, chip, voetring, etc.), maar is afhankelijk van de verwildering van het dier.

Hieruit kunnen we een aantal zaken concluderen:

- Het al dan niet leven in een voor zijn aard natuurlijke vrijheid, bepaalt of een dier wild dan wel tam is (dan wel eigendom is van een eigenaar).
- Het aanbrengen van eigendomstekens is niet bepalend voor het bewijs van eigendom van een dier.
- Wel bepalend voor het eigendom is het aanbrengen van beperkingen aan de natuurlijke vrijheid (ofwel het verhinderen van verwildering).

Kenmerken die door een eigenaar zijn aangebracht, zoals een halsbandje, zijn dus niet bepalend. Als we kijken naar het uiterlijk van de dieren, is ook niet duidelijk of we te maken hebben met een verwilderd dier of niet. Er wordt soms wel gezegd dat deze dieren groter zijn, maar dit is een erg discutabel criterium. Ook op basis van het gedrag is niet altijd duidelijk of we te maken hebben met een individueel zwervdier of niet. Dit is echter eenvoudiger te beoordelen wanneer de dieren in groepen leven.

1.2. Sociaal gedrag van katten

Lange tijd is aangenomen dat de kat (*Felis sylvestris catus*) een solitair levend dier was. Deze veronderstelling is nog steeds diep geworteld. Gebleken is echter dat de sociale structuur van een kattenpopulatie sterk samenhangt met het voedselaanbod en aard van de leefomgeving. Er zijn verschillende mogelijkheden variërend van een solitair leven tot het leven in groepen, waarbij de groepsgrootte sterk kan variëren.

1. Solitaire levenswijze

Wanneer de kat grotendeels afhankelijk is van natuurlijk gevangen prooien en er geen overvloedig en makkelijk voorhanden voedselaanbod is, zien we vaak een solitaire levenswijze. Dit wordt met name op het platteland en in het vrije veld aangetroffen. De katten hebben een eigen leefgebied (home-range) waarvan de grootte afhankelijk is van het voedselaanbod in dit gebied. Gebleken is dat katten die in het vrije veld leven grotendeels afhankelijk zijn van zelf gevangen prooien. Solitair levende katten hebben wel ontmoetingen met soortgenoten, met name in de paartijd. De katten communiceren onderling, buiten de paartijd, met name door middel van urine en faeces.

2. In groepen levende katten

a. Katten op de boerderij

Katten die op boerderijen leven, leven meestal in groepen. Hier is een redelijk stabiel voedselaanbod van muizen en vaak worden de katten beperkt bijgevoerd om ze aan de boerderij te binden. De groepen bestaan uit vrouwtjes die familie van elkaar zijn. Dit zijn hechte groepen waarbij de vrouwtjes ook elkaars jongen kunnen verzorgen. De katers leven ook op en rondom de boerderij, maar hebben een grotere home-range. De populatiegrootte op boerderijen kan aanzienlijk toenemen. Medische zorg voor deze katten ontbreekt vaak.

b. Katten in steden

Met name in de grote steden in Nederland kunnen groepen verwilderde katten leven. In steden is een groot voedselaanbod dat geschikt is voor katten. Er zijn vuilniszakken, voedsel dat op straat gegooid wordt en bovendien zijn er altijd mensen die uit betrokkenheid de katten bijvoeren. Verder zijn er in de steden voldoende schuilmogelijkheden en plaatsen waar de katten een nest kunnen maken en hun jongen groot kunnen brengen. Door deze gunstige omstandigheden kunnen er veel katten op een relatief klein oppervlak leven. De home-ranges van katten in de stad overlappen elkaar grotendeels, geconcentreerd rond het voedsel, waarbij zij groepen gaan vormen. Hoe groter het voedselaanbod, hoe kleiner de home-range per kat en hoe groter het aantal katten binnen een populatie. De samenstelling van deze groepen is meestal zeer stabiel: vreemde katten worden uit de groep geweerd. Gebleken is dat de katten die in groepen leven, voornamelijk bestaan uit vrouwtjes en jonge katers die familie van elkaar zijn. Poezen hebben een veel kleinere home-range dan katers. De grootte van hun gebied is sterk afhankelijk van het voedselaanbod. Ongecastreerde katers zijn minder gebonden aan een bepaald gebied. Zij trekken heen en weer en bezoeken verschillende groepen met vrouwtjes. Met name in de paartijd proberen zij op deze wijze zoveel mogelijk vrouwtjes te bevruchten. Katers die minder dominant zijn en gecastreerde katers, zijn honkvaster en hebben een kleinere home-range dan de dominante katers. Zij sluiten zich soms bij een groep aan.

c. Katten op overige locaties

Daarnaast leven er op de meeste industrieterreinen en campings groepen verwilderde katten. Deze laatste groep dieren zijn meestal tijdens de vakantie ontsnapt of ze zijn na de vakantie achtergelaten door hun eigenaren.

1.3 Het probleem

Groepen verwilderde katten kunnen in de bebouwde kom overlast veroorzaken. Door het grote voedselaanbod in de steden kan het aantal katten en de daarmee gepaard gaande overlast snel toenemen. De populatie groeit enerzijds doordat de dieren zich goed kunnen voortplanten en er voldoende gelegenheden zijn om de jongen groot te brengen, anderzijds door een continue aanwas vanuit de populatie huiskatten. Dit laatste wordt veroorzaakt doordat mensen hun katten niet laten castreren, het zo leuk vinden om een nestje te krijgen, of hun kat gewoon op straat zetten als ze er genoeg van hebben. Hierdoor komen er steeds nieuwe katten bij die langzaam verwilderen. Verwilderde katten zijn dus slachtoffers van de overpopulatie onder huiskatten en de mentaliteit van katteneigenaren die hun kat verwaarlozen of achterlaten, maar leveren aan de andere kant zelf ook weer een bijdrage aan de populatiegroei. Het is overigens niet precies bekend hoeveel verwilderde katten er in Nederland leven. Niet alleen ontstaat er een probleem voor mensen in de omgeving van de verwilderde katten, maar het heeft ook gevolgen voor het welzijn van de dieren zelf. Daarnaast eten verwilderde katten andere dieren en zouden daardoor een gevaar kunnen opleveren voor de biodiversiteit.

1.3.1 Overlast voor de mens

De dieren kunnen in de bebouwde kom veel overlast veroorzaken. De katten krabben bijvoorbeeld vuilniszakken open, veroorzaken geluids- en stankoverlast (door urineren en sproeien), vooral tijdens de paartijd. Katten kunnen zich bij voldoende voedselaanbod snel voortplanten waardoor ook de overlast snel kan toenemen. Het is onduidelijk wat de exacte omvang is van de overlast die wordt veroorzaakt door verwilderde katten, temeer daar overlast voor een deel subjectief is. De grootste problemen door verwilderde katten lijken te ontstaan in de bebouwde kom, waar de dieren overlast kunnen veroorzaken. Buiten de bebouwde kom is overlast niet aan de orde. Wel kan hier predatie een rol spelen.

1.3.2 Overlast voor de fauna (predatie)

Wereldwijd zijn tientallen studies verricht naar predatie door verwilderde katten, meestal op eilanden. Het ontbreekt eilanden vaak aan roofdieren op de grond. Dit heeft ertoe geleid dat bijvoorbeeld vogels voornamelijk op de bodem broeden. De komst van een kat kan dan grote gevolgen hebben. Omdat er weinig gegevens waren voor predatie in continentale systemen, zijn de gegevens voor de eilanden vaak doorgetrokken. Vermoedelijk is deze extrapolatie niet terecht.

De onderzoeken hebben wel een aantal resultaten gemeen:

1. Katten zijn opportunisten; ze eten alles wat makkelijk beschikbaar is. Verwilderde katten eten ook vaak aas en afval.
2. Katten zijn gespecialiseerd in knaagdieren. Ze kunnen uren voor een uitgang van een hol zitten wachten op hun prooi. Vogels maken slechts een klein deel uit van hun dieet, zeker als de katten volledig van de jacht afhankelijk zijn.
3. Katten kunnen populaties prederen zonder de populatie uit te roeien.

Uit onderzoeken naar maaginhoud van verwilderde katten zien we heel verschillende voedselpatronen. De maaginhoud van solitaire verwilderde katten die in het buitengebied leven bestaat voor het grootste deel uit kleine zoogdieren. Een minder groot deel bestaat uit vogels en afval. Daarnaast bestaat het dieet van deze dieren ook voor een klein deel uit insecten. Stadskatten leven voor het grootste deel op afval en/of kattenvoer. Hun dieet bestaat nauwelijks uit vogels en zoogdieren. Onderzoek heeft aangetoond dat huiskatten en verwilderde katten die bijgevoerd worden honderd keer minder vangen dan wilde katten die voor hun voedsel afhankelijk zijn van prooidieren. Deze aantallen komen overeen met de aantallen prooidieren die predatoren als de vos en de marter vangen.

Toch zouden katten een rol kunnen spelen bij predatie van wilde zoogdieren en vogels. Het is echter niet duidelijk of het hierbij om verwilderde katten of om weldoorvoede huiskatten gaat. Het zou van belang kunnen zijn meer onderzoek te doen naar predatie door katten. Het ligt voor de hand dat verwilderde katten hun populatiegrootte goed afstemmen op hun omgeving. Een slecht prooidierenjaar betekent dan vanzelf minder roofdieren. De huiskat daarentegen is een predator die voor kan komen in grote dichtheden.

1.3.3 Welzijn van de verwilderde katten

Ziekten, verjagen of zelfs bestrijden (bijvoorbeeld vergiftigen) kunnen het welzijn van verwilderde katten aantasten. Uitgaande van de intrinsieke waarde van het dier is er uitsluitend in deze gevallen van welzijnsaantasting reden om tot maatregelen over te gaan.

2. WAT WIL DE DIERENBESCHERMING?

Het uitgangspunt van het beleid is de intrinsieke waarde van verwilderde katten, zoals beschreven in de koepelvisie. Een van de voorwaarden is dat de wet altijd gerespecteerd wordt. De Dierenbescherming gaat uit van de 'Tabormethode' (TNR). Roger Tabor is de grondlegger van deze methode waarbij katten in een populatie niet gedood, maar gevangen ('*trap*') en vervolgens gecastreerd of gesteriliseerd ('*neuter*') en weer teruggezet ('*return*') worden. Deze handelwijze sluit het beste aan bij de intrinsieke waarde van verwilderde katten en draagt enorm bij aan de bestrijding van overlast. De Dierenbescherming acht vooralsnog de omvang van predatie door verwilderde katten beperkt.

Wegvangen en/of doden?

Maatregelen die getroffen worden tegen de overlast houden soms in dat de dieren gevangen en gedood worden. Met name in het buitengebied worden vaak jagers ingeschakeld om verwilderde katten te doden. Uit onderzoek en door ervaringen in de praktijk is echter gebleken dat het geen zin heeft om hele kattenpopulaties te vangen en af te maken. Dan ontstaat een zogenaamd vacuümeffect en worden de lege plaatsen al snel opgevuld door andere katten. Dit is ook wel te verklaren. Voorheen leefde er op die bepaalde plek een groep katten, aangezien de habitat daar blijkbaar geschikt voor was: voldoende voedsel en schuilgelegenheid. Wanneer een gehele groep wordt weggevangen, blijft de habitat geschikt voor katten en zullen katten vanuit de randgebieden, die misschien een minder geschikte habitat hebben, deze plekken snel opvullen en zich voortplanten. Het probleem blijft daardoor voortbestaan. Ook het wegvangen of doden van solitair levende verwilderde katten in het buitengebied is niet effectief. Deze dieren zijn erg territoriaal en zullen door hun aanwezigheid voorkomen dat er meer katten in hun territorium komen wonen. Door het wegvangen of afschieten van zo'n kat, kan de leeggevallene plek door een ander dier worden opgevuld.

2.1. Preventie

De Dierenbescherming heeft een beleid gericht op preventie. Het loont de moeite om preventieve maatregelen te nemen om het aantal verwilderde katten te beperken.

2.1.1 Onvruchtbaar maken

Het is van groot belang dat katteneigenaren hun dieren onvruchtbaar maken (zie ook hoofdstuk 2.2.1).

2.1.2 Omgevingsfactoren

Aan de andere kant kunnen ook de problemen op straat aangepakt worden door de leefomgeving van de verwilderde katten minder aantrekkelijk te maken. Dit kan door een minimaal voedselaanbod en het beperken van de schuil- en nestgelegenheden. Het verminderen van het voedselaanbod heeft het grootste effect, aangezien de populatiedichtheid en de levenswijze van de katten hiervan voornamelijk afhankelijk is. Dit betekent o.a. dat katten op straat slechts beperkt bijgevoerd zouden moeten worden, dat vuilniszakken niet bereikbaar voor katten mogen zijn en dat de mensen worden voorgelicht om geen voedselresten op straat te gooien.

2.1.3 Overige maatregelen

Een gedragsverandering van het publiek is noodzakelijk voor een goede aanpak van het probleem. Op bijvoorbeeld campings is het naast het vangen, neutraliseren en terugplaatsen van de dieren, ook van groot belang dat mensen hun katten daar niet meer loslaten. Voorlichting, registratie van de katten (middels borg en/of chip) en controle hierop door de beheerder van de camping, spelen hierbij een belangrijke rol. Om predatie door huiskatten te beperken kunnen kattenbezitters hun dieren 's nachts binnen houden of een belletje omdoen.

2.2. Beheersen van verwilderde kattenpopulaties

Er wordt volgens de TNR methode gehandeld. Voordat de dieren gevangen worden, moet al vast staan waar de dieren uiteindelijk (terug)geplaatst zullen worden.

2.2.1 Vangen, onvruchtbaar maken en terugplaatsen (TNR)

Door van een groep verwilderde katten alle dieren onvruchtbaar te maken en terug te zetten in het gebied waar ze vandaan komen, wordt het vacuümeffect voorkomen. Het blijkt dat ook na castratie het algemene en sociale gedrag van de katten vrijwel niet gewijzigd is, de groep als geheel blijft bestaan en 'vreemde' katten worden niet zomaar in de groep opgenomen. De groepsgrootte blijft hierdoor stabiel, aangezien er ook geen nieuwe dieren geboren worden. Op deze manier wordt de overlast sterk vermindert, ook al omdat de gecastreerde poezen en katers niet meer deelnemen aan de voortplanting waardoor de nachtelijke concerten uitblijven. Ook de overlast door stank vermindert doordat de gecastreerde katers niet meer sproeien. Bijkomend voordeel is dat de dieren zich minder zullen verplaatsen. Enerzijds zal door het uitblijven van het vacuümeffect geen aanvoer van dieren van buiten de populatie plaatsvinden. Dit geldt niet alleen voor katten in het stedelijk gebied, maar ook voor katten op industrieterreinen, campings en in het buitengebied. Bovendien zal de populatie niet in omvang toenemen, waardoor het risico dat 'overvullige' dieren zich verplaatsen naar andere, nog niet door katten bewoonde (buiten)gebieden, zal afnemen.

Voor het vangen van verwilderde katten dient te worden voldaan aan de vereisten van de Flora- en faunawet. Verwilderde katten worden in deze wet niet aangemerkt als beschermde inheemse diersoort, zodat het vangen is toegestaan. De wet stelt echter wel regels ten aanzien van de plaats waar en de middelen waarmee ze gevangen mogen worden.

Voordat de dieren worden gevangen, moet duidelijk zijn dat c.q. waar de dieren (terug)geplaatst kunnen worden. Vangacties moeten goed georganiseerd worden. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- er moet worden overlegd met de buurt en de gemeente;
- de buurt moet er achter staan dat de katten gecastreerd worden en terug gezet worden in de wijk, zonder deze steun moet in principe geen vangactie worden georganiseerd;
- de buurt moet er dan wel heel duidelijk op gewezen worden dat zij zelf invloed kunnen hebben op voorkómen van een nieuwe aanwas van katten;
- de katten mogen voor de vangactie (1 tot 2 dagen van tevoren) niet meer gevoerd worden;
- op de dag van de vangactie moet de buurt worden gewaarschuwd dat hun eigen katten binnen moeten blijven of tenminste herkenbaar zijn als huiskat door een bandje;

- het vangen dient zo diervriendelijk mogelijk plaats te vinden. Bij het vangen van verwilderde dieren zal er altijd sprake zijn van stress. Het is van belang deze stress te minimaliseren. Zo dient de periode waarin het dier opgesloten zit in bijvoorbeeld een kastval zo beperkt mogelijk te zijn. Nog beter is het als de val voorzien is van een mechanisme wat een elektronisch signaal geeft als er een dier in de val gevangen is. Er zal een beroep moeten worden gedaan op omwonenden om vroegtijdig 'vangst' te signaleren.

2.2.1.1 Met welke middelen vangen?

De Dierenbescherming vangt uitsluitend met kastvallen. Er heeft onduidelijkheid bestaan over de definitie van een vangkooi en een kastval. Onder de kastval en de vangkooi verstaat het ministerie van LNV het volgende:

- Een kastval kenmerkt zich door een vallend element en eenmalig gebruik. Zodra een dier de kastval binnenkomt, sluit een vallend element de ingang af. Het dier zit gevangen en er kunnen geen andere dieren meer bij.
- Een vangkooi is over het algemeen groter dan een kastval en kan worden beschouwd als een doorlopend vangende kooi. Door de constructie van een vangkooi kunnen dieren die hierin terechtkomen, niet ontsnappen. De opening blijft echter gehandhaafd, zodat gedurende de tijd dat de vangkooi gebruikt wordt, meerdere dieren gevangen kunnen worden.

2.2.1.2 Waar vangen?

Het is slechts toegestaan om te vangen in de stedelijke omgeving, rondom een bebouwing van minimaal tien huizen of op campings, andere recreatiegebieden en terreinen van asielzoekerscentra e.d.

2.2.1.3 Toestemming voor vangen?

Er is alleen toestemming van de grondgebruiker nodig als de katten worden gevangen 'in het veld'. Onder het veld wordt verstaan: stranden, schorren, gorzen, kwelders, slikken, wadden, binnenwateren en territoriale wateren alsmede wegen en paden, voor zover deze geacht kunnen worden deel uit te maken van een door de uitoefening van de jacht bestemd of geschikt terrein. Deze toestemming moet voor het vangen van de verwilderde katten worden aangevraagd en verkregen. Naast de toestemming is een gegronde reden nodig om de dieren 'in het veld' te vangen. De diervriendelijke methode om de verwilderde kattenproblematiek op te lossen is een gegronde reden.

2.2.1.4 Terugplaatsen of uitzetten?

Na castratie of sterilisatie worden de dieren na een herstelperiode bij voorkeur weer teruggeplaatst in de oude leefomgeving. Op grond van de FFW is het verboden om dieren in de vrije natuur uit te zetten. Het ministerie van LNV legt het begrip "vrije natuur" zeer ruim uit. Ook bij het terugplaatsen van verwilderde katten in een stedelijke omgeving kan er sprake van zijn dat dieren in de vrije natuur terechtkomen. De consequentie van deze uitleg is dat verwilderde katten niet mogen worden teruggeplaatst, maar de minister van LNV kan voor dit verbod een ontheffing verlenen. De Dierenbescherming vraagt via het verenigingsbureau deze ontheffing aan. Uitsluitend op basis van deze ontheffing kunnen verwilderde katten worden teruggeplaatst.

2.2.1.5 Castratie / sterilisatie

De dieren worden zo spoedig mogelijk onder narcose door een dierenarts gecastreerd of gesteriliseerd. Castratie en sterilisatie kunnen zonder bezwaren reeds op jonge leeftijd plaatsvinden. Dit heeft dan ook de voorkeur boven castreren en steriliseren op latere leeftijd om zodoende te voorkomen dat katten zich op jonge leeftijd reeds voortplanten.

2.2.1.6 Identificatie en registratie

Tijdens de narcose worden de dieren ook ingeënt en geïdentificeerd. Identificatie kan plaatsvinden door middel van een micro-transponder (chip) en eventueel door het verwijderen van een stukje van de oorschelp. Dit is in het Ingrenbesluit toegestaan. Na identificatie dient altijd een registratie van het dier plaats te vinden.

2.2.3 Plaatsing in andere leefgebieden

Wanneer terugplaatsen niet mogelijk is, kunnen de dieren ook herplaatst worden in andere leefgebieden dan waar ze vandaan komen. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- een geschikte buitenplek met niet te veel verkeer, jacht, drukte en andere omstandigheden die een dierwaardig bestaan van de kat kunnen verhinderen.
- minstens 5 kilometer van de oude leefomgeving.
- niet te grote (in aantal) en steriele bestaande kattenpopulatie, anders wordt de nieuwkomer niet geaccepteerd.
- een vrije leefomgeving, niet bij ingesloten populaties in huizenblokken.
- niet in natuurgebieden.

Ook een permanente opvang kan onder voorwaarden in aanmerking komen als oplossing.

2.2.4 (re)Socialiseren

Volwassen katten die nog niet erg lang op straat hebben geleefd en nog redelijk tam zijn, kunnen worden geresocialiseerd, maar uitsluitend wanneer terugplaatsen of plaatsen in een andere leefomgeving niet mogelijk is. Verwilderde katten die al heel lang zwerven of die zelfs op straat geboren zijn, zijn niet of nauwelijks te (re)socialiseren. De dieren zijn over het algemeen erg schuw en bang voor mensen. Het leven in de directe nabijheid van mensen kan daarom erg stressvol zijn. Het is in dergelijke gevallen niet in het belang van het dier om langdurig in gevangenschap te leven.

Ook voor jonge dieren bestaat de mogelijkheid om ze te socialiseren. Als dit gebeurt voor de leeftijd van 1 á 2 maanden heeft dit de grootste kans op succes. De dieren hebben dan nog niet van hun moeder geleerd om bijvoorbeeld bang te zijn voor mensen. Het (re)socialiseren moet altijd op een diervriendelijke manier gebeuren, het mag nooit ten koste gaan van het welzijn van het dier. Dieren die ge(re)socialiseerd zijn, kunnen worden geplaatst in een huiselijke omgeving.

2.2.5 Euthanasie

Ernstig zieke dieren, die ondanks een behandeling, niet herstellen, kunnen beter in overleg met de dierenarts zo spoedig mogelijk na het vangen worden geëuthanaseerd. De Dierenbescherming is tegen het euthanaseren van eendagsnestjes, tenzij er zwaarwegende argumenten gelden (zie hieronder) die in het belang van het dier zijn. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen nestjes zonder of met moeder.

Vanuit de intrinsieke waarde van het dier gelden de volgende voorwaarden bij het euthanaseren van verwilderde katten:

- er is sprake van onomkeerbare gezondheidsaantasting door ziekte of verwonding;
- er is geen mogelijkheid tot plaatsing van het dier in een omgeving waarin het dier z'n natuurlijk gedrag kan vertonen. Wanneer een niet gesocialiseerd dier te lang in het asiel moet verblijven, heeft dit gevolgen voor het welzijn van dit dier. Hierbij wordt er van uitgegaan dat alle mogelijke wegen bewandeld zijn om betreffend dier te kunnen plaatsen.

Het terugdringen van een overschot aan katten door euthanasie van kittens voldoet niet aan deze voorwaarden.

2.2.6 Medische zorg

De Dierenbescherming heeft als standpunt dat ook aan verwilderde katten altijd de nodige medische zorg moet worden geboden.

2.3 Kittens

Het uitgangspunt van de Dierenbescherming is dat de juiste opvang en verzorging altijd binnen het (erkende) asiel dient plaats te vinden. Het opvangen van (verwilderde) kittens is een specialistische activiteit die veel kosten en inzet met zich meebrengt.

2.3.1 Moederloze kittens

Moederloze dieren worden met de fles grootgebracht. Dit vergt specialistische kennis en bekwaamheid. Ook aan de huisvesting worden bijzondere eisen gesteld. Zo heeft een asiel voor de juiste opvang van moederloze kittens een aparte ruimte nodig: een kittenkamer die geïsoleerd is van de rest van het asiel waarin een lagere infectiedruk heerst, voldoende ventilatie is en de temperatuur ligt bij 21-22 graden Celsius. Tevens zijn nodig: voldoende personeel en een protocol waarin taken en verantwoordelijke personen vermeld staan. Kittens vragen tijd en aandacht van personeel omdat ze regelmatig moeten worden gevoederd en in het kader van socialisatie regelmatig in de hand moeten worden genomen. Tot slot vergt ook de hygiëne bij het opvangen van kittens extra aandacht). Er worden door de Dierenbescherming richtlijnen opgesteld over de specifieke eisen voor het opvangen van deze dieren.

2.3.1.1 scheiding van moeder en kittens

Vanwege de grote stress die verwilderde katten ondervinden in gevangenschap is het gerechtvaardigd om moederdier snel na de geboorte van de kittens te scheiden. De wet maakt deze scheiding onder de leeftijd van 7 weken mogelijk als uitzonderingssituatie met het oog op het welzijn van het moederdier (art 2 Besluit scheiden van dieren).

2.3.2 Gastgezinnen

De Dierenbescherming erkent de inzet van gastgezinnen als tussenstap naar volledige opvang en verzorging binnen het (erkende) asiel. Naast de huidige juridische onduidelijkheid kleven er veel praktische problemen aan het inzetten van gastgezinnen, o.a. op het gebied van hygiëne, professionaliteit en controleerbaarheid.

Zolang adequate opvang in een goed functionerend asiel niet gerealiseerd is, is er een overgangperiode nodig om de grote aantallen aangeboden kittens correct op te vangen. Voor alle asielen geldt daarom dat zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval uiterlijk op 28 februari 2012, de inzet van gastgezinnen zal moeten zijn stopgezet. Deze datum is gekozen in het licht van de huisvestingseisen van het HKB'99 die dan gerealiseerd zullen moeten zijn. In de tussentijd zal er door de Dierenbescherming actief worden gewerkt aan het verbeteren van de opvangmogelijkheden.

3. RANDVOORWAARDEN

3.1 Bijvoeren na castratie

Er is veel discussie over de vraag of gecastreerde verwilderde katten die in groepen leven en die op hun woonplek geaccepteerd worden, wel of niet bijgevoerd moeten worden. De Dierenbescherming is van oordeel dat deze dieren wel bijgevoerd moeten worden. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te geven. Het probleem van overlast door verwilderde katten wordt vaak veroorzaakt doordat kattenliefhebbers een paar katten, die in de wijk zwerven, uit betrokkenheid gaan bijvoeren. Door het rijke voedselaanbod neemt het aantal katten sterk toe, totdat de mensen in de buurt er echt overlast van gaan ondervinden en de hulp van gemeente of Dierenbescherming gaan inroepen. Wanneer deze dieren, die er aan gewend zijn om bijgevoerd te worden, plotseling (na de castratie) hun eigen kostje moeten opscharrelen, zullen ze het vaak erg moeilijk krijgen, aangezien het 'natuurlijk' voedselaanbod in de wijk niet groot genoeg is om al deze dieren te bedienen. De dieren zullen hongerig worden en in hun welzijn worden aangetast. Bovendien zal een groot aantal dieren gaan migreren. Hierdoor wordt het effect van castratie deels tenietgedaan, omdat de populatie niet meer stabiel is en er dan weer vreemde (ongecastreerde) katten in de groep kunnen worden opgenomen. Het is daarom van belang de dieren beperkt bij te voeren, afhankelijk van het aantal katten. Het bijvoeren dient beperkt te gebeuren, opdat het voedselaanbod genoeg is voor de aanwezige katten, maar geen aanloop van nieuwe katten teweegbrengt. Hierover moeten goede afspraken gemaakt worden, met bijvoorbeeld wijkbewoners, bedrijven e.d.

Een tweede argument voor het (beperkt) bijvoeren van gecastreerde katten is het volgende. Wanneer het bijvoeren door vaste personen gedaan wordt kan de groep goed in de gaten worden gehouden (monitoring). Deze personen kunnen constateren of er ernstig zieke dieren zijn en of er eventueel nieuwe, ongestreerde katten bij de groep zijn komen. De nieuwelingen kunnen dan gevangen en gecastreerd worden, vóór ze voor nageslacht zorgen.

3.2 Monitoren

Het is van belang dat populaties verwilderde katten gemonitord worden en het is verstandig hiervoor een contactpersoon in de buurt aan te wijzen. Dit kan degene zijn die de katten al verzorgd en die dieren redelijk kent. Deze personen kunnen ook behulpzaam zijn bij de vangacties. De contactpersonen zorgen ervoor dat de dieren elke dag worden bijgevoerd en controleren de groep op zieke katten. Ook houden zij in de gaten of er nieuwe, ongestreerde katten bijgekomen zijn. Buiten de contactpersoon mogen andere personen de katten niet bijvoeren. Wel kan er bijvoorbeeld met een roulatiesysteem worden gevoerd op een centrale plek.

3.3 Abortus

De Dierenbescherming heeft een zeer terughoudend standpunt ten aanzien van de aantasting van de integriteit en het doden van dieren. Wanneer er geen dringende redenen zijn, stelt de Dierenbescherming zich op het standpunt dat er geen aantasting van de eigen waarde dient plaats te vinden en dat dieren niet mogen worden gedood. Het vraagstuk van abortus, vergt in principe een aparte afweging, aangezien hierbij een andere morele afweging geldt dan bij euthanasie van een dier. De vraag of het ongeboren dier dezelfde positie inneemt als het reeds geboren dier wordt, is hierbij van belang.

3.3.1 Uitgangspunt en afweging

Voor de situatie bij de mens bestaan er algemeen aanvaarde morele beginselen in onze samenleving. De maatschappij stemt moreel in met het anti-abortus standpunt, maar stemt in feite in met de voorstanders van het recht van de vrouw. De teneur van de wetgeving is dan ook: "abortus hoort niet, maar mag wel". De nadruk ligt op de beschermwaardigheid van het embryo. De reductie van het embryo tot een 'klompje cellen' doet onvoldoende recht aan de morele waarde van het embryo.

De Dierenbescherming hanteert bij beleidsbepaling de biocentrische benadering. Deze benadering erkent dat een dier een eigen – intrinsieke - waarde heeft en gaat uit van de belevingen en natuurlijke gedragingen van het individuele dier. De gezondheid en het welzijn van de dieren staan voorop en de integriteit moet gewaarborgd worden. De morele waarde van embryo's is nog niet bepaald. Abortus is hoe dan ook een directe aantasting van de integriteit en autonomie van de moederdieren en kan daarom alleen worden toegestaan indien er sprake is van dringende redenen die van belang zijn voor het dier.

3.3.2 Standpunt

De Dierenbescherming is tegen abortus, tenzij er zwaarwegende argumenten gelden die in het belang van het dier zijn. Abortus bij katten is uitsluitend acceptabel in de volgende gevallen:

- er is sprake van onomkeerbare gezondheidsstoringen bij de moederpoes of;
- abortus vindt plaats in het kader van beperking van het verwilderde kattenoverschot.

In beide gevallen moet er aan de volgende voorwaarden voldaan zijn:

- uitsluitend uitgevoerd door een dierenarts
- wanneer er sprake is van jongen die levenstekens vertonen, dan dient er voldoende veterinaire zorg te zijn voor het beëindigen van dit "leven".

3.4 HKB'99?

Over de status van diverse organisaties en over het inzetten van gastgezinnen bestaat onduidelijkheid. Bij de evaluatie van het HKB'99 zijn door de Dierenbescherming de diverse knelpunten die optreden sinds de inwerkingtreding van het HKB'99 bij het ministerie van LNV aangekaart. Knelpunten zijn o.a. het feit dat geen rekening is gehouden met jonge dieren en dat er onvoldoende ruimte is voor het inzetten van gastgezinnen. Er wordt door asielen algemeen gebruik gemaakt van gastgezinnen, zodat duidelijkheid geboden is. De Dierenbescherming streeft naar een strengere handhaving van bestaande dierenwelzijnswetgeving.

Door in dit geval een situatie die mogelijk in strijd is met het HKB'99 te gedogen, kan dit uitgangspunt worden ondermijnd en kan de Dierenbescherming worden beschuldigd van inconsequentie en willekeur. De minister van LNV heeft aangegeven het HKB'99 te willen afschaffen. De Dierenbescherming probeert te voorkomen dat dit gebeurt, maar pleit wel voor duidelijkheid en een praktisch HKB'99.

Bijlage II: Informatiebrief

Aan de bewoners van dit adres

Afdeling Leeuwarden
Kalverdijkje 76 I
8924 JJ Leeuwarden
tel: (058) 2664300
email:.....

Geachte bewoner,

Er zijn meldingen binnen gekomen dat er zwerkatten bij u in de buurt leven. Deze dieren zorgen vaak voor overlast, in de vorm van stank of lawaai. Om de toename van zwerkatten te voorkomen en om de overlast te beperken, willen we dit probleem aanpakken.

De verwilderde zwerkatten worden gevangen in kastvallen. Om ervoor te zorgen dat de zwerkatten in de vallen lopen vragen we uw medewerking in de vorm van het niet voeren van de zwerkatten in de vangperiode. Om het vangen van huiskatten te voorkomen vragen we u om uw eigen kat binnen te houden tijdens de vangperiode of de kat een herkenbaar bandje om te doen.

De geplande vangperiode in uw wijk loopt van t/m

De gevangen dieren worden gecastreerd en vervolgens op de vangplaats weer uitgezet. Als de katten helemaal verwijderd zouden worden, dan wordt hun plaats opgevuld door andere niet gecastreerde katten en begint de overlast van vooraf aan. Door de gecastreerde katten terug te plaatsen is de overlast voor u als bewoner veel minder. De groep kan zich niet meer uitbereiden en zal dus door natuurlijk verloop langzaam uitsterven. Daarnaast zijn gecastreerde katten veel rustiger en daardoor zal de overlast sterk verminderen. Het vangen, castreren en terugplaatsen van de katten is dus de beste oplossing voor zowel mens als dier.

Voor meldingen van zwerkatten en voor meer informatie over het zwerkatproject kunt u bellen met Dierenbescherming afdeling Leeuwarden: (058) 2664300.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Met vriendelijk groet,

.....

Dierenbescherming afdeling Leeuwarden

Bijlage III: Gespreks- en aandachtspunten voor eerste samenwerkingsbijeenkomst met dierenartsen

- 1) Maak afspraken over het aantal dieren dat per week aangeboden kan worden aan de desbetreffende dierenarts.
- 2) Leg vast op welke dagen en tijdstippen dieren aangeboden kunnen worden.
- 3) Hoelang van tevoren moet gemeld worden aan de dierenarts om hoeveel dieren het gaat.
- 4) Welke handelingen verricht een dierenarts als een dier aangeboden wordt voor castratie. Hierbij valt te denken aan:
 - Algemeen lichamelijk onderzoek;
 - Vaccinatie;
 - Ontwormen;
 - Ontvlooiën;
 - Bloedonderzoek;
 - Identificatie.
- 5) Welke tarieven worden gehanteerd door de dierenarts. In overleg met de dierenarts kan een kortingspercentage op de castratie en andere medische handelingen worden afgesproken.
- 6) Stel in overleg met de dierenarts een euthanasiebeleid op.
- 7) Overleg met de dierenarts wat de minimale leeftijd van een dier moet zijn voor de castratie.
- 8) Overleg hoe de dieren aangeboden moeten worden. Moeten de dieren in een fixatiekooi zitten i.v.m. het niet hanteerbaar zijn van de katten of mogen ze ook in gewone vervoersmanden zitten.
- 9) Hoelang de dieren na de castratie bij de dierenarts blijven zitten.
- 10) Is de dierenarts in geval van nood ook 's avonds en 's nachts bereikbaar. Wat voor situaties vallen onder noodsituaties?
- 11) Maak afspraken met de dierenarts wat er gebeurt bij (hoog)drachtige of lacterende poezen.
- 12) Als eartippen wordt gebruikt als identificatiemiddel hoe wordt dit dan uitgevoerd. Wordt bij beide oren een stukje afgehaald, of slechts bij één oor?

Bijlage IV: Melderscontract

Meldercontract

Hierbij verklaart:

Dhr. / Mw.:

Adres:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

Email:

Afdeling Leeuwarden

Kalverdijkje 76 I

8924 JJ Leeuwarden

tel: (058) 2664300

email:.....

Akkoord te gaan met onderstaande voorwaarden:

Als tijdens de opvangperiode blijkt dat de gevangen kat zo sterk verwilderd is dat herplaatsing onmogelijk is, wordt dit dier na castratie teruggeplaatst op de vangplaats.

Ik verklaar dat één of meer kastvallen (eigendom Dierenbescherming) met voer in mijn tuin geplaatst mogen worden om verwilderde zwerfkatten te vangen. Ik zal de scherpgestelde vangkooi op vangavonden elke 2 uur controleren tot 23.00 uur, waarna ik de val voor de nacht zal afsluiten. Zodra de kat is gevangen, zal ik de kastval met een donkere doek bedekken. Vervolgens zal ik binnen een half uur contact opnemen met via tel:.....

Overige specifieke afspraken:

.....
.....
.....
.....

Datum:

Plaats:

Handtekening melder:

Handtekening medewerker zwerfkcatproject:

.....

.....

Bijlage V: Vrijwilligerscontract

Vrijwilligerscontract

Dierenbescherming Leeuwarden

Hierna te noemen: de Dierenbescherming

En

mevrouw / de heer
wonende te
geboortedatum

Afdeling Leeuwarden
Kalverdijkje 76-1
8924 JJ Leeuwarden
tel: (058) 2664300
email:.....

hierna te noemen: de vrijwilliger

komen het navolgende overeen,

- 1) Deze overeenkomst is geen arbeidsovereenkomst in de zin van het Burgerlijk Wetboek, noch een arbeidsverhouding in de zin van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen.
- 2) Tevens is deze overeenkomst geen dienstbetrekking in de zin van de Ziektewet. De vrijwilliger is bekend met het feit dat hij op basis van deze verzekering niet verzekerd is voor de gevolgen van ziekte, arbeidsongeschiktheid en werkloosheid.
- 3) De vrijwilliger zal met ingang van ...-200. werkzaamheden verrichten voor de Werkgroep Zwerfkatten Leeuwarden.
- 4) De werkzaamheden van de vrijwilliger houden in hoofdlijnen in:
.....
.....
.....
- 5) De partijen kunnen de werkzaamheden in onderling overleg wijzigen.
- 6) De werkzaamheden vinden plaats gedurende ... uren per week/ maand.
- 7) De werktijden worden in overleg tussen de Dierenbescherming en de vrijwilliger vastgesteld.
- 8) De vrijwilliger handelt gedurende het verrichten van werkzaamheden voor of namens de Dierenbescherming volgens de beleidslijnen en het vrijwilligersbeleid van de Dierenbescherming
- 9) De vrijwilliger is verantwoordelijk voor de taken die hij/ zij op zich genomen heeft en houdt zich aan de instructies van de leidinggevenden. Schade voortvloeiend uit het zelfstandig besluiten tot het afwijken van geldende procedures is voor rekening van de vrijwilliger.
- 10) De Dierenbescherming hanteert een proefperiode van 1 maand om te zien of de samenwerking bevalt. Na deze periode wordt bekeken of de vrijwilliger geschikt is voor het werk wat overeengekomen is.
- 11) De overeenkomst wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.
- 12) Voor het opzeggen van de overeenkomst wordt een opzegtermijn van twee weken gehanteerd in verband met het overdragen van de werkzaamheden.

- 13) Bij beëindiging van de overeenkomst dient de vrijwilliger alle materialen en documenten ontvangen van de Dierenbescherming binnen twee werkdagen te overhandigen aan de coördinator.
- 14) In geval van verhindering wegens ziekte, vakantie of anderszins, zal de vrijwilliger de Werkgroep Dierenbescherming hiervan tijdig op de hoogte stellen.
- 15) De Dierenbescherming heeft ten behoeve van de vrijwilliger een ongevallenverzekering, aansprakelijkheidsverzekering en een ongevallen/inzitenden verzekering afgesloten.
- 16) De vrijwilliger ontvangt geen vergoeding voor de door hem verrichte werkzaamheden.
- 17) Gemaakte onkosten ten behoeve van de Dierenbescherming kunnen gedeclareerd worden na voorafgaande toestemming van de coördinator.
- 18) De vrijwilliger mag, zonder toestemming van de Dierenbescherming geen bedrijfs- en/of persoonsinformatie verspreiden. Dit geldt zowel tijdens als na beëindiging van de overeenkomst.

Deze overeenkomst is opgemaakt te Leeuwarden op ..-.-200

.....
Handtekening
Vrijwilliger

.....
Handtekening
Coördinator

Bijlage VI: Contract voor gastgezinnen

Contract Gastgezin

Hierbij verklaart ondergetekende onderstaande tekst goed te hebben gelezen en aanvaard hij/zij alle voorwaarden die hierin vermeld staan.

Afdeling Leeuwarden
Kalverdijkje 76-1
8924 JJ Leeuwarden
tel: (058)266 4300
email:.....

Ik,

wonende op het adres

te

telefoonnummer.....

Bank/Girokekeningnummer:.....

Handtekening gastgezin

Handtekening begeleider

.....

.....

Voorwaarden Gastgezin

- 1) Gedurende de periode dat u een kat socialiseert, moet u zoveel mogelijk thuis zijn.
- 2) Uw eigen katten dienen gevaccineerd, ontwormd en ontvlooid te zijn.
- 3) Indien u honden heeft, dienen ze al aan het samenleven met katten gewend te zijn.
- 4) U krijgt een vaste begeleider van de Dierenbescherming, deze kunt u indien nodig 24 uur per dag bereiken.
- 5) De kat die u door ons krijgt aangeboden is nagekeken door de dierenarts, gewogen, ontwormd, ontvlooid, gevaccineerd en gechipt.
- 6) U neemt niet zelf contact op met de dierenarts (tenzij in een noodgeval). Indien u het nodig vindt dat de kat nagekeken wordt door de dierenarts, dient u eerst contact op te nemen met uw begeleider.
- 7) Op het moment dat u denkt dat de kat in gezondheid achteruit gaat, neemt u direct contact op met uw begeleider. In geen geval mag u zonder de toestemming van uw begeleider enige vorm van behandeling starten.
- 8) De Dierenbescherming heeft te allen tijde de eindverantwoording over de kat. Zij beslist welke actie er op welk moment genomen moet worden. Een en ander kan wel in overleg met u gebeuren.
- 9) De kat die u aangeboden krijgt, blijft eigendom van de Werkgroep Zwerfkatten Leeuwarden. U mag de kat niet tijdelijk of permanent in bewaring geven bij derden.

- 10) U bent verantwoordelijk voor de verzorging van de kat die u opvangt. Mocht u niet meer in staat zijn als gastgezin te functioneren dient u zo spoedig mogelijk contact op te nemen met uw begeleider.
- 11) Verzorging van de kat door kinderen onder de 18 jaar staan, wij niet toe.
Verzorging en ander contact met de kat zoals spelen of aaien door kinderen is alleen toegestaan onder toezicht van een volwassene. Het wordt wel op prijs gesteld de kat zoveel mogelijk in contact te brengen met kinderen.
- 12) De Dierenbescherming is gerechtigd om inspecties uit te voeren. Indien wordt vastgesteld dat de verzorging niet aan de eisen voldoet moet u de kat meteen afstaan aan de Dierenbescherming.
- 13) Als de kat ontsnapt of sterft, neemt u zo snel mogelijk contact op met uw begeleider.
- 14) Er zal minimaal eenmaal per week contact zijn tussen u en uw begeleider over de voortgang. U kunt natuurlijk uw begeleider altijd tussendoor benaderen indien u vragen of opmerkingen heeft.
- 15) Voor de verzorging van de kat krijgt u geen vaste vergoeding.
- 16) Voorafgaand aan of gelijk met het arriveren van de kat, ontvangt een borstel, een vlooienkam, een kattenbak en een kattenbakschepje. Deze materialen krijgt u van ons in bruikleen en moeten uiteindelijk geretourneerd worden. Ook ontvangt u voeding en kattenbakgrit van ons. Ook kunt u eventueel een bench van ons in bruikleen krijgen.
- 17) Als de kat klaar is om geplaatst te worden bij een adoptiegezin, ontvangt u samen met de begeleider het adoptiegezin thuis. Na deze eerste ontmoeting besluit u samen met de begeleider of dit adoptiegezin geschikt is voor de kat. Indien het geen nadelige gevolgen heeft voor de kat kan ook besloten worden dat de kat na socialisatie naar het asiel gaat om vanuit daar geplaatst te worden.
- 18) Indien u een kat, die u ter opvang aangeboden heeft gekregen zelf wilt houden, zult u contact moeten opnemen met uw begeleider. Deze zal in overleg met u bekijken of het mogelijk is.
- 19) U krijgt voorafgaand aan de komst van de kat informatie over het karakter van de kat en eventueel een behandelplan, indien het een verwilderde kat is. U kunt in alle gevallen voor de komst van de kat aangeven dat u afziet om als gastgezin te dienen voor een kat.
- 20) Vakanties en andere perioden waarin u mogelijk niet in staat bent om als gastgezin te functioneren moet u ruim van tevoren aangeven, zodat uw begeleider daar rekening mee kan houden.
- 21) De Dierenbescherming kan in geen geval aansprakelijk gesteld worden schade ontstaan door, of ten gevolge van de aanwezigheid of het gedrag van het opgevangen dier(en).

Bijlage VII: Voorbeeld uitzetonthefing

Machtiging t.b.v. gebruik ontheffing terugplaatsing verwilderde katten (FFW)

Ondergetekende, de heer J.Th. Posthumus Meyjes, algemeen directeur van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren te Den Haag, hierna te noemen : de ontheffinghouder

machtigt hierbij namens het hoofdbestuur van deze vereniging de volgende medewerker:

Volledige naam:

Adres:

Postcode en plaats:.....

Geboortedatum:

hierna te noemen : de gemachtigde
van de afdeling/instelling/asiel

.....

om met inachtneming van de hierna te formuleren voorwaarden gebruik te maken van de hierbij in copie gaande ontheffing ex artikel 75 derde of vierde lid Flora- en faunawet van het ministerie van LNV d.d. 1 maart 2005, (FF/75/2004/020.a) voor het terugplaatsen van verwilderde katten in de zin van de Flora- en faunawet.

De gemachtigde verklaart de in de ontheffing en in deze machtiging opgenomen voorwaarden strikt te zullen naleven.

Deze machtiging wordt uitsluitend verstrekt in relatie tot :

- Soort: Felis Sylvestris catus (verwilderde kat)
- Aantal (moet worden ingevuld):
- de handelingen die mogen worden verricht: het vangen met kastval en terugplaatsen van geneutraliseerde verwilderde katten

- plaats waar de handelingen mogen worden verricht:
 - o alle bebouwde kommen in de zin van de Flora en faunawet zijnde *minimaal een tiental dicht bij elkaar staande woningen* in de gemeente(n):

 - o op campings, bungalowparken en vakantieaccommodaties (met toestemming beheerder camping, bungalowpark en vakantieaccommodatie):

- periode waarvoor de machtiging geldt : 1 maart 2005 t/m 1 maart 2010

De gemachtigde bevestigt te hebben ontvangen een exemplaar van de Gedragscode Dierenbescherming voor het vangen en terugplaatsen van verwilderde katten en verklaart in overeenstemming met deze Code te zullen handelen.

De gemachtigde draagt zorg voor nauwkeurige schriftelijke registratie van de uit hoofde van deze machtiging verrichte handelingen en zal deze minimaal eens per kwartaal aan de secretaris van de afdeling/instelling/asiel overhandigen.

De gemachtigde is ermee bekend dat hij/zij bij niet inachtneming van de bij de ontheffing behorende voorwaarden vervolgd kan worden wegens een strafbaar feit/economisch delict. Tevens is gemachtigde ermee bekend dat de (gehele) ontheffing bij het niet naleven van de voorwaarden door de minister van LNV kan worden ingetrokken.

Deze machtiging is alleen geldig in combinatie met een copie van de ontheffing ex artikel 75 derde of vierde lid Flora- en faunawet van het ministerie van LNV d.d. 1 maart 2005, (FF/75/2004/020.a) voor het terugplaatsen van verwilderde katten in de zin van de Flora- en faunawet.

Deze machtiging kan te allen tijde en zonder opgave van redenen worden ingetrokken door de algemeen directeur van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren.

Plaats: Den Haag

Datum:

J.Th. Posthumus Meyjes
Algemeen directeur

Bijlage bij de uitzetonthefing:

Gedragscode Dierenbescherming voor het vangen en terugplaatsen van verwilderde katten

Gedragscode voor het vangen met een kastval en terugplaatsen van verwilderde katten in de bebouwde kom zijnde minimaal tien dicht bij elkaar staande woningen en op campings, bungalowparken en vakantie-accomodaties.

De Dierenbescherming wil bevorderen dat het aantal verwilderde katten in Nederland op termijn wordt teruggedrongen. Het is in het belang van dier en mens om bestaande populaties beheersbaar te maken en zoveel mogelijk te voorkomen dat nieuwe populaties ontstaan. Het ingrijpen in een specifieke populatie heeft primair als doel verdere uitbreiding van de groep te voorkomen.

Het beleid van de Dierenbescherming is erop gericht om verwilderde katten te vangen, steriel te maken en terug te plaatsen. Deze methode is de meest effectieve en diervriendelijke om zowel overlast als dierenleed te bestrijden. Sinds 1980 propageert de Dierenbescherming deze methode die ontleend is aan de Engelse bioloog Roger Tabor. Volgens deze deskundige heeft het ruimen van populaties geen zin. Er treedt dan een vacuümeffect op. Na het doden of wegvangen zal hun plek spoedig weer worden ingenomen door andere soortgenoten, die afkomen op de aantrekkelijke habitat en zich aldaar snel voorplanten. Overlast en dierenleed persisteren. Het beste alternatief is de *TNR*-methode van Tabor. *TNR* is het acroniem voor *trap, neuter and return*. Wanneer katten in een populatie niet gedood maar gevangen worden (*trap*) en vervolgens gecastreerd (*neuter*) en weer teruggezet (*return*) draagt dit enorm bij aan de inperking van de overlast en het welzijn van de dieren.

De Dierenbescherming heeft inmiddels al tientallen jaren goede ervaring met deze methode. Echter, medio 2003 is er een discussie ontstaan of deze methode wel of niet wettelijk is toegestaan. Naar mening van de Dierenbescherming is terugplaatsen niet identiek aan uitzetten, hetgeen volgens artikel 14 FFW verboden is. Maar om een eind te maken aan deze (juridische) discussie, en daarmee de onzekerheid, heeft de Dierenbescherming besloten –na overleg met LNV- een ontheffing aan te vragen voor deze activiteiten. Daarmee hopen wij een diervriendelijke bijdrage te kunnen blijven leveren aan dit maatschappelijke probleem.

Deze gedragscode omschrijft de handelingen die in ieder geval moeten worden verricht bij het vangen en terugplaatsen van verwilderde katten. In het Handboek Zwerfkatten- en Kittenopvang januari 2004 vindt u een verdere praktische uitwerking van het beleid van de Dierenbescherming.

1. Het vangen

1.1 Voorbereiding

- Voorlichting omwonenden.
- Buurtonderzoek: vanggebied in kaart brengen op aantal katten, voederplekken en geschikte vanglocaties.
- Contactpersoon voor communicatie tussen omwonenden en de vangende organisatie benoemen.
- Planning met alle noodzakelijke informatie (aantal katten, contactpersonen, voedertijden en beschrijving van de omgeving) en het tijdbestek waarbinnen de vangacties zullen plaatsvinden (streefdatum).
- Informeren van buurt of contactpersoon, afspraak over tijden waarop niet gevoerd mag worden en wanneer eigen katten moeten worden binnengehouden of van een merkteken voorzien.
- Voor het vangen en uitzetten van de verwilderde katten op campings, bungalowparken en vakantieaccommodaties dient eerst toestemming te zijn verkregen van de grondgebruiker/eigenaar beheerders van deze campings, bungalowparken en vakantieaccommodaties.

1.2 Vangen

- Gebruik kastvallen. Een kastval kenmerkt zich door een vallend element en eenmalig gebruik. Zodra een dier de kastval binnenkomt sluit een vallend element de ingang af. Het dier zit gevangen en er kunnen geen andere dieren meer bij.
- De kastval moet aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - i. Degelijk en goed onderhouden (val heeft de juiste spanning)
 - ii. Voorzien van naam en telefoonnummer van de eigenaar
 - iii. Dichtklappen met een uitsparing van 2 á 3 cm vanwege staarten, de vallen zijn voorzien van een (wigvormige) vergrendeling (valluikblokkering) om ontsnappen te voorkomen.
- Zorg ervoor dat de gespannen kastval minimaal één keer per dag wordt geïnspecteerd.
- Bedek na vangst de kastval zo spoedig mogelijk met een deken ter voorkoming van verdere stress.
- De kat zo spoedig mogelijk meenemen.
- Bedek na de vangst de kooi tegen regen, en wind en zet de kooi uit het zicht.

1.3 Waar vangen

- Binnen de bebouwde kom (volgens definitie FFW) zijnde minimaal een tiental dicht bij elkaar staande woningen en op campings, bungalowparken en vakantieaccommodaties.

2.4 Monitoring

De teruggeplaatste populaties worden gemonitord (conditie van de katten, aantal katten, nieuwkomers en andere variabele omstandigheden)

2.5 Verslaglegging

De afdeling van de Dierenbescherming moet nauwkeurig aangeven hoeveel katten worden gevangen en hoeveel teruggeplaatst (vermelding registratienummer), op welke locatie, hoeveel dieren elders zijn ondergebracht en hoe de nazorg is verricht. Deze gegevens moeten eens per kwartaal bij voorkeur digitaal worden doorgegeven aan het Verenigingsbureau van de Dierenbescherming, t.a.v. de groep Asielen en Afdelingen, ten name van Elly von Jessen, e-mail: zwerfkat@dierenbescherming.nl

- Controle

Bij niet naleving van deze gedragscode stelt de LID onderzoek in, rapporteert dit aan de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en aan de hand hiervan besluit de NVBD om op te treden tegen de overtreder. Zonodig zal de machtiging worden ingetrokken.

- Verslaglegging en evaluatie

Een half jaar voor de afloop van de geldingsduur van de ontheffing levert het Verenigingsbureau van de Dierenbescherming een overzicht aan het ministerie van LNV van de aantallen gevangen katten, de locaties van terugplaatsing en een evaluatie van de wijze waarop de ontheffing heeft uitgewerkt.

De verslaglegging en de evaluatie vormen de basis voor de besluitvorming over verlenging van de ontheffing.

Bijlage VIII: Contract voor buitenhuizen

Hierbij verklaart:
Dhr. / Mw.:
Adres:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
Email:

Afdeling Leeuwarden
Kalverdijkje 76 I
8924 JJ Leeuwarden
tel: (058) 2664300
email:.....

Dat hij/ zij één of meerdere slecht plaatsbare en/ of verwilderde katten opneemt.

Tevens gaat ondergetekende akkoord met de volgende voorwaarden:

- 1) De katten worden in goede gezondheid en gecastreerd aangeboden.
- 2) Na plaatsing zullen de dieren minimaal 2 weken in een gesloten ruimte blijven om te acclimatiseren.
- 3) Blijkt een dier binnen twee weken ziekteverschijnselen te vertonen dan wordt deze opgehaald door de Dierenbescherming en zijn de eventuele medische kosten voor rekening van de Dierenbescherming.
- 4) Ondergetekende verklaart de dieren in goede gezondheid te hebben ontvangen en neemt de verantwoording voor de verzorging van de dieren op zich.
- 5) De Dierenbescherming kan niet aansprakelijk gesteld worden voor enige door het dier veroorzaakte schade of kosten.
- 6) Ondergetekende is op de hoogte van het niet sociale karakter van de kat.
- 7) Het is niet toegestaan om zonder toestemming van de Dierenbescherming Afdeling Leeuwarden de dieren over te dragen aan derden of ter euthanasie aan te bieden bij een dierenarts.

Datum:

Plaats:

Handtekening adoptiegezin

Handtekening coördinator

.....

.....